
Bhushundi Ramayanam Purvakhanda 011-020

భుశున్దిరామాయణమ్ పూర్వఖణ్డ ౦౧౧-౦౨౦

Document Information

Text title : Bhushundi Ramayanam Purvakhanda 011-020

File name : bhushuNDirAmAyaNam_pUrva_011-020.itx

Category : raama, bhushuNDirAmAyaNam

Location : doc_raama

Transliterated by : Vishal Pandey

Proofread by : Vishal Pandey

Description/comments : bhushuNDirAmAyaNam | pUrvakhaNDa | adhyAya 011-20||

Latest update : September 16, 2024

Send corrections to : sanskrit at cheerful dot c om

This text is prepared by volunteers and is to be used for personal study and research. The file is not to be copied or reposted without permission, for promotion of any website or individuals or for commercial purpose.

Please help to maintain respect for volunteer spirit.

Please note that proofreading is done using Devanagari version and other language/scripts are generated using **sanscript**.

September 16, 2024

sanskritdocuments.org

భుశుణ్డిరామాయణమ్ పూర్వఖణ్డ ౦౧౧-౦౨౦

౦౧౧. శ్రుతిస్తవో నామ ఏకాదశోఽధ్యాయః ।

శ్రుతయ ఊచుః ।

జయ జయ భువనత్రయసంతాపహరణ నవామ్బుదాకృతే
! సకలకల్యాణగుణ నిధాన నిరుపమసౌందర్య విజితకన్ధర్పకోటిదర్ప
మన్దస్మితమాధురీసుధారసధారాపరాభూతశరచ్చన్ద్రచన్ద్రికావలేప
కమలాకుచకుక్కుమపిష్ఠారీకృతవక్షస్థలవిరాజిత-
మహాకౌస్తుభమణిమరీచిమాలానిరాకృతత్రిభువనతిమిర
నిరుపమ నిత్య నిరీహ నిరాభాస నిరజ్ఞాన నిర్వికార
నిత్యాకార నిర్గుణ నిత్యానన్దమయవిగ్రహ నిఃకిష్కన్దజనప్రియ
బ్రహ్మాణ్డకోటికమలాసంసేవ్యమానచరణకమలరజఃపరాగపవిత్రతవసుధాతల
సవీనవనమాలాధర రామ శ్రీరామ రాఘవ ముకున్ద రామచన్ద్ర
జనార్దన జగదీశ పురుషోత్తమ ద్విభుజ ధనుర్వాణాదిధర
శ్రీవత్సధర మహాపురుష మహాకారుణిక మహాజిష్ఠో మహేశ్వర
మహాజనాచార పరిపాలక సూర్యకులోత్తమ రఘుకులోత్తమ
సమర్వాదావతారిన్ జగద్విధరణదహరవేశ్మాన్తఃస్థ
వ్యాపక పరమాత్మన్ననిర్దేశ్యాప్రమేయాతర్క్య
కోమలాపాణ్నిర్ముక్తకటాక్షసజ్జోభితాస్మన్మానసమహామదనసంవర్ధన
నమస్తే నమస్తే ॥ ౧॥

త్రిపుష్పపురస్థాభిరస్మాభిరాలోకితుం ప్రార్థితో యద్దర్శనసుఖమఖం
కిన్న త్వదీయం ప్రియం కరవామ త్రిభువనసున్దరమిదం తే
రూపమవలోకితవత్సో న వయం క్షణమపీతో విచలితుం శక్తాః అద్యావధి
తవ చరణధావనీర్దాస్య ఏవ భవిష్యామః ॥ ౨॥

నమః సున్దరవర భవతేఽనర్హగుణ బ్రహ్మాదీనామపి
వాఙ్మనసాగోచరా కృతయే నిజానన్దరసనిమగ్నాయ
తైశోరవేశశుద్ధమూర్తయే నిజలీలావశికృతలక్ష్మీ

సహస్రమహాకేలిమహారసికాయ బ్రహ్మణ్యాయ వదాన్యాయ సాధువాదనికేతనాయ
కరిష్యమాణభువనత్రయమంజులపరిణామసూచకమధురస్మితమణ్ణిత-
ముఖచన్ద్రాయ
శ్రీరామచన్ద్రాయ ॥ ౩॥

ఇత్థం సంస్తాయ తం నాథం శ్రుతయో జాతమంజులాః ।

సరయ్యా అపరే పారేఽవతేరుర్గోపవేశ్మషు ॥ ౪॥

తాస్తేషాం ఘోషనాథానామాభీరాణాం కులే కులే ।

సహస్రశో జనిం కృత్వా రామనేవార్థముత్సుకాః ॥ ౫॥

రామో వై భగవాన్ సాక్షాత్ పూర్ణః శ్రీపురుషోత్తమః ।

తత్క్షణాత్ పశ్యతోరేవ కౌశల్యారఘునాథయోః ॥ ౬॥

శైశవం రూపమాస్థాయ వ్యరుచజ్ఞాతకో యథా ।

తం దృష్ట్వా పితరౌ తస్య యయతుర్విస్మయం పరమ్ ॥ ౭॥

అహో ! అస్య మహేశస్య లీలాక్రీడనకం వపుః ।

అయం హి నః సుఖం దాస్యత్సుత్తరే వయస్సిన్ధయోః ॥ ౮॥

ఇతి శ్రీమదాదిరామాయణే బ్రహ్మభుశుణ్ణసంవాదే శ్రుతిస్తవో

నామ ఏకాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౧॥

౮/౨౭౦

౦౧౨. జన్మోత్సవర్జనం నామ ద్వాదశోఽధ్యాయః ।

అథాహనన్ దున్దభివాదినో భువి

ప్రమోదితాః సంసది దేవదున్దభీన్ ।

జగుశ్చ విద్యాధరకిన్నరీగణాః

ప్రబన్ధజన్మోత్సవగాయనోద్ధరాః ॥ ౧॥

సురాశ్చ తూర్యశ్రీకనాదమోదితాః

సురద్రుమాణాం కుసుమైరవాకిరన్ ।

కృతాంజభూషా నన్మతుశ్చ సమ్భ్రమాత్

సురాంజనాభిర్గగనాంజణస్థితాః ॥ ౨॥

దిశాం ప్రసాదః సహసా తదాభవద్

యయుః సుఖస్పర్శకరాః సమీరణాః ।

సురోచిషా రోచిత ఉద్గతో రవి
ర్నభస్తలం దర్పణనిర్మలం బభౌ || ౩||

ప్రదర్శయామాస తథైవ కాలో
నిజాన్ గుణాన్ సంతమాధిదైవికాన్ ।
విజ్ఞాయ సర్వేశ్వరమత్ర జాతం
రమా నిజాంతైరవతారమాచరత్ || ౪||

తతోఽధికూతా మధురౌ సరయ్యా
రత్నోత్తమేమప్రభవౌ బభూవతుః ।
సరిచ్చ చాస్త్రి విమలా విరేజే
సముల్లసత్కాఞ్చనబాలుకాఢ్యా || ౫||

సర్వే ద్రుమాస్తత్ర సురద్రుమోపమాః
సర్వే నిధీనాం నివహో ఇహాసుః ।
సర్వే చ తే దివ్యసమృద్ధ యోగా
యే ప్రాదురాసుః కమలానికేతనే || ౬||

రాజా దశరథః స్నాత్వా కృత్తశ్మశ్రురలఙ్కృతః ।
జాతకర్మ కుమారాణాం చకార విధివద్ధివజ్రైః || ౭||
జాతకర్మోత్పన్నే ధేనూః కోటిశః సమలఙ్కృతాః ।
బ్రాహ్మణేభ్యో దదౌ రాజా యుక్తః పరమయా ముదా || ౮||

నృత్యతాం గాయకానాం చ వాద్యతాం పురయోషితామ్ ।
మనోరథాధికం ప్రాదాత్ పటభూషణధోరణమ్ || ౯||

వస్త్రభ్యో జ్ఞాతిజేభ్యశ్చ మహారాజేభ్య ఏవ చ ।
సమాననం చకారోఽచైర్వాసోఽలఙ్కారసమృదా || ౧౦||

తత్రాశిషః ప్రయుజ్ఞానాః ప్రేమపూర్ణా ద్విజాతయః ।
కుమారాణాం సుభవ్యాయ జన్మసప్తస్త్వయనం జగుః || ౧౧||

అథాస్థానే స్థితం భూపం సదూర్వాదలపాణయః ।
పౌరా జనాః సమాజగ్మురన్యోన్యకృతమృగలాః || ౧౨||

మణ్డితా మణ్డమానాశ్చ జాతకౌతుకవృద్ధయః ।
సుహృదః సాధవశ్చైవ భక్తా దేవర్షయస్తథా || ౧౩||

కోటిబ్రహ్మాణ్డనాథాశ్చ దేవా బ్రహ్మాదయోఽఖిలాః ।
 కోటయశ్చ మహేంద్రాణాం యమానాం కోటయస్తథా ॥ ౧౪॥
 కోటయో వరుణానాం చ కుబేరాణాం చ కోటయః ।
 రుద్రాణాం కోటయశ్చైవ తస్మిన్ జన్మమహోత్సవే ॥ ౧౫॥
 అనృత్యస్త ప్రమోదేన సిద్ధ గన్ధర్వలోకవత్ ।
 అన్యే ఖదిగ్భూమిచరాః ప్రమోదరసరజ్జితాః ॥ ౧౬॥
 గ్రహాశ్చ సర్వే శుభవేషధారిణః
 స్వరూపతః స్వస్వగృహేషు తస్థిరే ।
 బ్రహ్మాణ్డకోటిష్టపి యాశ్చ సమృద్ధ
 స్తా మూర్తిమత్యః సహసాఽఽవిరాసుః ॥ ౧౭॥
 రాజానశ్చ మహామోదా నానోపాయనపాణయః ।
 సమాజగ్ముః శుభం వక్తుం తస్మిన్రామజనోత్సవే ॥ ౧౮॥
 దూర్వాదలననాథేభ్యస్తేభ్యో రాజా భృశం దదౌ ।
 దివ్యభూషణవాసాంసి వస్తూని బహులాని చ ॥ ౧౯॥
 తోషేణ పూర్ణచిత్తాస్తే స్పృహయన్తి పరస్పరమ్ ।
 నరేంద్రస్య కుమారాణాం భూయ ఆభ్యుదయం శుభమ్ ॥ ౨౦॥
 ప్రజా ఊచుః ।
 అహో దశరథో రాజా భాగ్యవాన్ మజ్జలాలయః ।
 యస్యోత్తరం వయః సమ్యక్ సుతజన్మోత్సవైర్యుతమ్ ॥ ౨౧॥
 అహో అస్య కుమారాణాం దీర్ఘమాయుర్భవత్వితీ ।
 అన్మదీయైర్మహాభాగ్యైరేతే జీయాసురీశ్వరాః ॥ ౨౨॥
 అహో విధే ధన్యతమోఽసి యత్స్వయం
 మనోరథం పూరితవాన్ నృపస్య నః ।
 జాతోఽధునా భవ్యకరో నృలోకః
 సమస్తసౌభాగ్యకలాధివాసితః ॥ ౨౩॥
 బ్రహ్మాదయః సురాః సర్వే వసిష్ఠాద్యాః సురర్షయః ।
 ప్రాయుజ్ఞాన్నాశిభో యాభిర్వృద్ధిమస్తః కుమారకాః ॥ ౨౪॥
 కుమారాః విధిసుస్నాతా ధాత్రీభిః సమలఙ్కృతాః ।

విరేజః సహసోద్భూతా మణయో వారిధేర్యథా ॥ ౨౫॥

తే మాతృభిః కృతసుమక్గలసూతికాయాం

నీరాజితాస్తపనబిమ్బమహౌజసోఽపి ।

నేత్రాస్తలగ్నకలకజ్జలవిన్దజాత

దృష్టిప్రదోషవిషయా ప్రణయం పుషోషుః ॥ ౨౬॥

దినే దినేఽజ్గలావణ్యవృద్ధ్యా రోచన్తి బాలకాః ।

అజాతదర్శదశనా జననీనేత్రసౌఖ్యదాః ॥ ౨౭॥

ఆశీభిః పౌరలోకానాం జనానాం చ మనోరథైః ।

వర్ధమానాః ప్రతిదినం వ్యూహాత్మానో వ్యరోచయన్ ॥ ౨౮॥

తేషాం మధ్యే మహారూపలావణ్యవపుషా యుతః ।

చిదానన్దమయో రామో వ్యరోచత విశేషతః ॥ ౨౯॥

ద్వితీయశ్చ సుమిత్రాయాః సూనుః కజ్జాదలేక్షణః ।

వ్యరాజత విశేషేణ రామవత్ పరమద్యుతిః ॥ ౩౦॥

అన్యౌ భరతశత్రుఘ్నౌ ప్రభామణ్డలమణ్డితౌ ।

విరేజతుః సువయసౌ సమ్పన్నౌ పరయా శ్రియా ॥ ౩౧॥

దశరథభవనం సదా సమృద్ధం

సువితతమూర్జితమిన్దిరానివాసమ్ ।

రామజనుషి సుమక్గలే చ జాతే

వ్యరుచదతీవ మనోజ్ఞయైవ లక్ష్మ్యౌ ॥ ౩౨॥

తథైవావిర్భూభూవుస్తే బాలా వై లక్ష్మణాదయః ।

బభౌ రాజా సమాసాద్య నిఖిలాంశ్చ మనోరథాన్ ॥ ౩౩॥

ఇతి శ్రీమదాదిరామాయణే బ్రహ్మభుశుణ్డసంవాదే జన్మోత్సవర్జనం నామ

ద్వాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౨॥

33/303

౦౧౩. వసిష్ఠకృతసహస్రకథనం నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ।

బ్రహ్మోవాచ ।

అథ త్రయోదశతమే దినే నామవిఘ్నయా ।

కుమారాణాం సుజనుషాం పరమాయుశ్చిక్రీర్షయా ॥ ౧॥

వసిష్ఠో వంశపారథాః ముదాయుక్తః సమాయయౌ ।
రాజ్ఞో దశరథస్యాన్తఃపురే సర్వసమర్థనే ॥ ౨॥ (సమృద్ధనే)

సమాయాతం మునిధేష్ఠం రాజా దశరథోఽగ్రహీత్ ।
అహో మే భాగ్యసమృత్యా సగ్గతోఽద్య పురోహితః ॥ ౩॥

ప్రాజాపత్యో మునిశ్రేష్ఠః పరమానందర్శనః ।
నమస్తే మునిశార్దూల ప్రాజాపత్య మహాప్రభ ॥ ౪॥ (మహాప్రభో)

వసిష్ఠ ఉవాచ ।
నరేంద్ర వత తే భాగ్యం జాతోఽసి తను పుత్రవాన్ ॥ ౫॥

తేషామహం కుమారాణాం నామకృత్యం సుఖప్రదమ్ ।
తవాజ్ఞయా విధాస్యామి యద్గోప్యమమరైరపి ॥ ౬॥

అహో అమీ ప్రభోరంశా రామస్యామితతేజసః ।
యోఽసౌ తవ కుమారాణామగ్రణీ రామ ఏవ సః ॥ ౭॥

అస్య చత్వార ఏవాంశాః బ్రహ్మరూపాః సనాతనాః ।
వాసుదేవః సజ్కుర్షణః ప్రద్యుమ్నశ్చానిరుద్ధకః ॥ ౮॥

చత్వార ఏతే పురుషాః స్వస్వకార్యవిధాయకాః ।
ధర్మరూపాస్తు రామస్య పురుషోత్తమరూపిణః ॥ ౯॥

తతః సంస్తాతసంస్కారాన్ మన్రితాన్ విధివర్తనా ।
నామాని చక్రే వ్రహ్మర్షిః కోటికల్పవిదుత్తమః ॥ ౧౦॥

వసిష్ఠ ఉవాచ ।
రామః శ్యామో హరిర్విష్ణుః కేశవః కేశినాశనః ।
నారాయణో మాధవశ్చ శ్రీధరో మధుసూదనః ॥ ౧౧॥

రావణారిః కంసనిహో వకీప్రాణనివర్తనః ।
తాడకాహననోద్యుక్తో విశ్వామిత్రప్రియః కృతీ ॥ ౧౨॥

వేదాజ్ఞో యజ్ఞవారాహో ధర్మజ్ఞో మేదిసీపతిః ।
వాసుదేవోఽరవిందాక్షో గోవిందో గోపతిః ప్రభుః ॥ ౧౩॥

పద్మాకాన్తో వికుణ్ఠాభూః కీర్తికన్యాసుఖప్రదః ।
జానకీప్రాణనాథశ్చ సీతావిశ్లేషనాశనః ॥ ౧౪॥

ముకున్దో ముక్తిదాతా చ కౌస్తుభీ కరుణాకరః ।
 ఖరదూషణనాశీ చ మారీచప్రాణనాశకః ॥ ౧౫॥
 సుబాహుమారణోత్సాహీ పక్షిశ్రాద్ధవిధాయకః ।
 విహాజ్గపితృసమృద్ధీ షణ్ణతుష్టో గతిప్రదః ॥ ౧౬॥
 పూతనామాతృగతిదో వినివృత్తతృణానిలః ।
 పావనః పరమానన్దః కాలిన్దీజలకేలికృత్ ॥ ౧౭॥
 సరయూజలకేలిశ్చ సాకేతపురదైవతః ।
 మథురాస్థాననిలయో విశ్రుతాత్మా త్రయీస్తుతః ॥ ౧౮॥
 కౌన్తేయవిజయోద్యుక్తః సేతుకృత్ సిన్ధుగర్భవిత్ ।
 సప్తతాలప్రభేదీ చ మహాస్థితేషణోద్ధరః ॥ ౧౯॥
 కౌశల్యానన్దనః కృష్ణః కిశోరీజనవల్లభః ।
 ఆభిరీవల్లభో వీరః కోటికన్దర్పవిగ్రహః ॥ ౨౦॥
 గోవర్ధనగిరిప్రాశీ గోవర్ధనగిరీశ్వరః ।
 గోకులేశో న్నజేశశ్చ సహజాప్రాణవల్లభః ॥ ౨౧॥
 భూలీలాకేలిసన్తోషీ వామాకోటిప్రసాదనః ।
 భిల్లపత్నీకృపాసిన్ధుః కైవర్తకరుణాకరః ॥ ౨౨॥
 జామప్పవద్భక్తిదో భోక్తా జామప్పవత్సృజనాపతిః ।
 సీతాప్రియో రుక్మిణీశః కల్యాణగుణసాగరః ॥ ౨౩॥
 భక్తప్రియో దాశరథిః కైటభారిః కృతోత్సవః ।
 కదమ్బవనమధ్యస్థః శిలాసన్తారదాయకః ॥ ౨౪॥
 రాఘవో రఘువీరశ్చ హనుమత్సఖ్యవర్ధనః ।
 పీతామ్బరోఽచ్యుతః శ్రీమాన్ శ్రీగోపీజనవల్లభః ॥ ౨౫॥
 భక్తేష్టో భక్తిదాతా చ భార్గవద్విజగర్వజిత్ ।
 కోదణ్డరామః క్రోధాత్మా లక్ష్మోవిజయపణ్డితః ॥ ౨౬॥
 కుమ్భకర్ణనిహంతా చ యువా కైశోరసున్దరః ।
 వనమాలీ ఘనశ్యామో గోచారణపరాక్రమీ ॥ ౨౭॥

కాకపక్షధరో వేషో విటో ధృష్టః శరః పతిః ।
 అనుకూలో దక్షిణశ్చ తారః కపటకోవిదః ॥ ౨౮॥
 అశ్వమేధప్రణేతా చ రాజా దశరథాత్మజః ।
 రాఘవేన్ద్రో మహారాజః శ్రీరామానందవిగ్రహః ॥ ౨౯॥
 క్షత్రః క్షత్రకులోత్తనో మహాతేజాః ప్రతాపవాన్ ।
 మహానైస్యో మహాచాపో లక్ష్మణైకాంతసుప్రియః ॥ ౩౦॥
 కైకేయీప్రణనిర్మాతా వీతరాజ్యో వనాలయః ।
 చిత్రకూటప్రియస్థానో మృగయాచారతత్పరః ॥ ౩౧॥
 కిరాతవేషః క్రూరాత్మా పశుమాంసైకభోజనః ।
 ఫలపుష్పకృతాహారః కన్దమూలనిషేవణః ॥ ౩౨॥
 పయోవ్రతో విధానజ్ఞః సద్ధర్మప్రతిపాలకః ।
 గదాధరో యజ్ఞకర్తా శ్రాద్ధకర్తా ద్విజార్చకః ॥ ౩౩॥
 పితృభక్తో మాతృభక్తో బన్ధుః స్వజనతోషకృత్ ।
 మత్స్యః కూర్మో నృసింహశ్చ వరాహో వామనస్తథా ॥ ౩౪॥
 రఘురామః పరశురామో బలరామో రమాపతిః ।
 రామలింగస్థాపయితా శివభక్తిపరాయణః ॥ ౩౫॥ (రుద్రమాహాత్యవర్ధనః)
 చణ్డికార్చనకృత్యజ్ఞశ్చణ్డిపారవిధానవిత్ ।
 అష్టమీవ్రతకర్మజ్ఞో విజయాదశమీప్రియః ॥ ౩౬॥
 కపిసైన్యసమారమ్భి సుగ్రీవప్రాణదః పరః ।
 సూర్యవంశధ్వజో ధీరో బ్రహ్మణ్యో బ్రాహ్మణప్రియః ॥ ౩౭॥
 బ్రహ్మార్పణీ బ్రహ్మహోతా బ్రహ్మకర్మవిదుత్తమః ।
 బ్రహ్మజ్ఞో బ్రాహ్మణాచారః కృతకృత్యః సనాతనః ॥ ౩౮॥
 సచ్చిదానందరూపశ్చ నిరీహో నిర్వికారకః ।
 నిత్యాకారో నిరాధారో రామో రమయతాం వరః ॥ ౩౯॥
 రకారాదిర్మకారాదిః రామః కైవల్యమగ్గలః ।
 సన్దర్భో సంశయచ్ఛేత్తా శేషశాయీ సతాం గతిః ॥ ౪౦॥
 పురుషః పురుషాకారః ప్రమేయః పురుషోత్తమః ।
 వశీధరో విహారజ్ఞో రసానస్తీజితస్మరః ॥ ౪౧॥

పూర్ణాతిథివినోదీ చ వృన్దావనవిలాసకృత్ ।

రత్నకటకధరో వీరో ముక్తాహరవిభూషణః ॥ ౪౨॥

సృత్యప్రియో సృత్యకరో నిత్యసీతావిహారవాన్ ।

మహాలక్ష్మీదృఢానన్దో ప్రమోదవననాయకః ॥ ౪౩॥

పరప్రేమా పరానన్దః పరభక్తిస్వరూపకః ।

అగ్నిరూపః కాలరూపః ప్రలయాన్తమహానలః ॥ ౪౪॥ (మహాబలః)

సుప్రసన్నః ప్రసాదాత్మా ప్రసన్నాస్యః పరః ప్రభుః ।

ప్రీతిః ప్రీతి మనాః ప్రీతిః శకటాసురభజ్జనః ॥ ౪౫॥ (ప్రీతః ప్రీత మనాః)

ఖట్యాసురవధోద్భుక్తః కాలరూపో దురన్తకః ।

హంసః స్మరసహస్రాత్మా స్మరణీయో రుచిప్రదః ॥ ౪౬॥

పణ్డా పణ్డితమానీ చ వేదరూపః సరస్వతీ ।

గుహ్యార్థదో గురుర్దేవో మన్తజ్ఞో మన్తదీక్షితః ॥ ౪౭॥

యోగజ్ఞో యోగవిన్నాథః స్వాత్మయోగవిశారదః ।

అధ్యాత్మశాస్త్రసారజ్ఞో రసరూపో రసాత్మకః ॥ ౪౮॥

శృంగారవేశో మదనో మానినీమానవర్ధనః ।

చన్దనద్రవసశీతశ్చన్దనద్రవలేపనః ॥ ౪౯॥

శ్రీవత్సలాఞ్చనః శ్రీమాన్ మానీ మానుషవిగ్రహః ।

కరణం కారణం కర్తా౭౭ధారో విధరణో ధరః ॥ ౫౦॥

ధరిత్రీధరణో ధీరః స్త్యధీశః సత్యవాక్ ప్రియః ।

సత్యకృత్ సత్రకర్తా చ కర్మీ కర్మవివర్ధనః ॥ ౫౧॥

కార్ముకీ విశిఖీ శక్తిధరో విజయదాయకః

ఊర్జస్వలో బలీ జిష్ణుర్లజ్కేశప్రాణనాశకః ॥ ౫౨॥

శిశుపాలప్రహంతా చ దన్తవక్త్రవినాశనః ।

పరమోత్సాహనో౭సహ్యః కలిదోషవినాశనః ॥ ౫౩॥ (పరమోత్సాహనో సత్త్వ)

జరాసన్ధమహాయుధో నికిఞ్చనజనప్రియః । (యోద్ధా)

ద్వారకాస్థాననిర్మాతా మథురావాసశూన్యకృత్ ॥ ౫౪॥

కాకుత్స్థో వినయీ వాగ్మీ మనస్వీ దక్షిణాప్రదః ।

ప్రాచ్యవాచీప్రతీమ్యక్తదక్షిణో భూరిదక్షిణః ॥ ౫౫॥

దక్షయజ్ఞసమానేతా విశ్వకేలిః సురార్చితః ।

దేవాధిపో దివోదాసో దివాస్వాపీ దివాకరః ॥ ౫౬॥

కమలాక్షః కృపావాసో ద్విజపత్నీమనోహరః ।

విభీషణశరణ్యశ్చ శరణం పరమా గతిః ॥ ౫౭॥

చాణూరబలనిర్మాథీ మహామాతృజ్ఞనాశనః ।

బద్ధకక్షో మహామల్లీ మల్లయుద్ధవిశారదః ॥ ౫౮॥

అప్రమేయః ప్రమేయాత్మా ప్రమాణాత్మా సనాతనః ।

మర్యాదావతరో విజ్ఞో మర్యాదాపురుషోత్తమః ॥ ౫౯॥

మహాక్రతువిధానజ్ఞః క్రతుకర్మా క్రతుప్రియః ।

వృషస్కన్ధో వృషస్కన్ధో వృషధ్వజమహాసఖః ॥ ౬౦॥

చక్రీ శార్ఙ్గీ గదాపాణిః శఙ్ఖభృత్ సుస్మితాననః ।

యోగధ్యాసి యోగగమ్యా యోగాచార్యో దృఢాసనః ॥ ౬౧॥

జితాహరో మితాహరః పరహా దిగ్గయోద్ధురః ।

సుపర్ణాసనసంస్థాతా గజాభో గజమోక్షణః ॥ ౬౨॥

గజగామీ జ్ఞానగమ్యా భక్తిగమ్యా భయాపహః ।

భగవాన్ సుమహేశ్వర్యః పరమః పరమామృతః ॥ ౬౩॥

స్వానన్దీ సచ్చిదానన్దీ నన్దిగ్రామనికేతనః ।

వర్షోత్తంసః కలాకాన్తః కాలరూపః కలాకరః ॥ ౬౪॥

కమనీయః కుమారాభో ముచుకున్దగతిప్రదః ।

ముక్తిభూరిఫలాకారః కారుణ్యధృతవిగ్రహః ॥ ౬౫॥

భూలీలారమణోద్భుక్తః శతధాకృతవిగ్రహః ।

రసాస్వాదీ రసానన్దీ రసాతలవినోదకృత్ ॥ ౬౬॥

అప్రతర్క్యః పునీతాత్మా వినీతాత్మా విధానవిత్ ।

భుజ్యః సభాజనః సభ్యః పణ్డః పణ్డుర్విపణ్యజః ॥ ౬౭॥

చర్షణీ ఉత్కటో వీతో విత్తదః సవితా౨వితా ।

విభవో వివిధాకారో రామః కల్యాణసాగరః ॥ ౬౮॥

సీతాస్వయవరోద్యుక్తో హరకార్ముకభజ్జనః ।
 రావణోన్మాదశమనః సీతావిరహకాతరః ॥ ౬౯ ॥
 కుమారకుశలః కామః కామదః కోతివర్ధనః ।
 దుర్యోధనమహావైరీ యుధిష్ఠిరహితప్రదః ॥ ౭౦ ॥
 ద్రౌపదీచీరవిస్తారీ కుస్తీశోకనివారణః ।
 గాన్ధారీశోకసంతానః కృపాకోమలమానసః ॥ ౭౧ ॥
 చిత్రకూటకృతావాసో గజ్ఞాసలిలపావనః ।
 బ్రహ్మచారీ సదాచారః కమలాకేలిభాజనః ॥ ౭౨ ॥
 దురాసదః కలహకృత్ కలిః కలివినాశనః ।
 చారీ దణ్డాజినీ ఛత్రీ పుస్తకీ కృష్ణమేఖలః ॥ ౭౩ ॥ (బ్రహ్మచారీ దణ్డఛత్రీ)
 దణ్డకారణ్యమధ్యస్థః పశ్చాత్పట్యాలయస్థితః ।
 పరిణామజయానన్ధీ నన్దిగ్రామసుఖప్రదః ॥ ౭౪ ॥
 ఇన్ద్రారిమానమథనో బద్ధదక్షిణసాగరః ।
 తైలనేతువినిర్మాతా కపిసైన్యమహీపతిః ॥ ౭౫ ॥
 రథారూఢో గజారూఢో హయారూఢో మహాబలీ ।
 నిషక్లీ కవచీ ఖడ్గీ ఖలగర్వనివహణః ॥ ౭౬ ॥
 వేదాన్తవిజ్ఞో విజ్ఞానీ జానకీబ్రహ్మదర్శనః ।
 లక్ష్మణజేతా విమానస్థో నాగపాశవిమోచకః ॥ ౭౭ ॥
 అనన్తకోటిగణభూః కల్యాణః కేలిసీపతిః ।
 దుర్వాసాపూజనపరో వనవాసీ మహాజవః ॥ ౭౮ ॥
 సుస్మయః సుస్మితముఖః కాలియాహిఫణానటః ।
 విభుర్విషహరో వత్సో వత్సాసురవినాశనః ॥ ౭౯ ॥
 వృషప్రమథనో వేత్తా మరీచిర్మునిరజ్గిరాః ।
 వసిష్ఠో ద్రోణపుత్రశ్చ ద్రోణాచార్యో రఘూత్తమః ॥ ౮౦ ॥
 రఘువర్యో దుఃఖహంతా వనధావనసశ్రమః ।
 భిల్లగ్రామనివాసీ చ భిల్లభిల్లిహితప్రదః ॥ ౮౧ ॥
 రామో రవికులోత్తంసః వృష్టిగర్భో మహామణిః । (పుష్కిగర్భో)

యశోదాబన్ధనప్రాప్తో యమలార్జునభజ్జనః ॥ ౮౨॥
 దామోదరో దురారాధ్యో దూరగః ప్రియదర్శనః ।
 మృత్తికాభక్షణక్రీడో బ్రహ్మాణ్డావలివిగ్రహః ॥ ౮౩॥
 బాలలీలావినోదీ చ రతిలీలావిశారదః ।
 వసుదేవసుతః శ్రీమాన్ భవ్యో దశరథాత్మజః ॥ ౮౪॥
 వలిప్రియో వాలిహస్తా విక్రమీ కేసరీ కరీ ।
 సనిగ్రహఫలానన్ధీ సనిగ్రహనివారణః ॥ ౮౫॥
 సీతావామాఙ్గసంలిప్తః కమలాపాఙ్గవీక్షితః ।
 స్యమన్తపఞ్చకస్థాయీ భృగువంశమహాయశాః ॥ ౮౬॥
 అనన్తోనన్తమాతా చ రామో రాజీవలోచనః ।
 ఇత్యేవం నామసాహస్రం రాజేన్ద్ర తనయస్య తే ॥ ౮౭॥
 యః పఠేత్ప్రాతరుత్థాయ ధౌతపాదః శుచివ్రతః ।
 స యాతి రామసాయుజ్యం భుక్త్వాన్తే కేవలం పదమ్ ॥ ౮౮॥
 న యత్ర త్రిగుణగ్రాసో న మాయా న స్మయో మదః ।
 తద్యాతి విరజం స్థానం రామనామానుకీర్తయన్ ॥ ౮౯॥
 న తే పుత్రస్య నామాని సఙ్ఖ్యాతుమహమీశ్వరః ।
 సఙ్క్షేపేణ తు యతోప్రేక్షం తస్మాత్త్రమవధారయ ॥ ౯౦॥
 యావన్తి సన్తి రూపాణి విష్ణోరమితతేజసః ।
 తావన్తి తవ పుత్రస్య పరబ్రహ్మస్వరూపిణః ॥ ౯౧॥
 పాఙ్క్తిభౌతికమేతద్ధి విశ్వం సముపధారయ ।
 తతః పరం పరబ్రహ్మ విద్ధి రామం సనాతనమ్ ॥ ౯౨॥
 నశ్వరం సకలం దృశ్యం రామం బ్రూమః సనాతనమ్ ।
 ఏతద్ధి తవ పుత్రత్వం ప్రాప్తో రామః పరాత్పరః ॥ ౯౩॥
 సద్వేదైరపి వేదానైర్నేతి నేతీతి గీయతే । (వేదాన్తే)
 తమేవ జలదశ్యామం రామం భావయ భావయ ॥ ౯౪॥
 య ఏతత్ పఠతే నిత్యం రామసాహస్రకం విభో ।
 స యాతి పరమాం ముక్తిం రామకైవల్యరూపిణీమ్ ॥ ౯౫॥

మా శక్కిష్ఠా నరాధీశః శ్రీరామరసికస్య చ ।
 అనస్తకోటిరూపాణి రామస్తేషాం విభావకః ॥ ౯౫॥
 త్రైలోక్యమేతదఖిలం రామవీర్యే ప్రతిష్ఠితమ్ ।
 విజానన్తి నరాః సర్వే నాస్య రూపం చ నామ చ ॥ ౯౬॥
 య ఏతస్మిన్ మహాప్రీతిం కలయిష్యన్తి మానవాః ।
 త ఏవ ధన్యా రాజేన్ద్రా నాన్యే స్వజనదూషకాః ॥ ౯౭॥
 ఇతి శ్రీమదాదిరామాయణే బ్రహ్మభుశుణ్డసవాదే వసిష్ఠకృతసహస్రకథనం
 నామ త్రయోదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౩॥
 ౯౮/౪౦౧

౦౧౪. సీతానామసాహస్రకం నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ।

వసిష్ఠ ఉవాచ ।
 యా శ్రీరేతస్య సహజా సీతా నిత్యాఙ్గసజ్జీనీ ।
 భవిత్రి జనకస్యైవ కులే సర్వాఙ్గసుందరీ ॥ ౧॥
 తస్యాశ్చ నామసాహస్రం కథయిష్యామి భూపతే ।
 యథా రామస్తథైవేయం మహాలక్ష్మీః సనాతనీ ॥ ౨॥
 నానయోః సమ్మతో భేదః శాస్త్రకోటిశతైరపి ।
 అన్యైవ నిత్యరమణీ బహునామస్వరూపతః ॥ ౩॥
 తస్యాస్తు నామసాహస్రం యథావదుపధారయ ।
 ఓం సహజానన్దినీ సీతా జానకీ రాధికా రతిః ॥ ౪॥
 రుక్మిణీ కమలా కాన్తా కాన్తిః కమలలోచనా ।
 కిశోరీ రామలలనా కాముకీ కరుణానిధిః ॥ ౫॥
 కన్దర్పవర్ధినీ వీరా వరుణాలయవాసినీ ।
 అశోకవనమధ్యస్థా మహాశోకవినాశినీ ॥ ౬॥
 చమ్రుకాఙ్గీ తడిత్కాన్తిరాహ్నావీ జనకాత్మజా ।
 జానకీ జయదా జప్యా జయినీ జైత్రపాలికా ॥ ౭॥
 పరమా పరమానన్దా పూర్ణిమామృతసాగరా ।
 సూధాసూతిః సుధారశ్మిః సుధాదీపితవిగ్రహా ॥ ౮॥

సుస్మితా సుస్మితముఖీ తారకా సుఖదేక్షణా ।
 రక్షణీ చిత్రకూటస్థా వృన్దావనమహేశ్వరీ ॥ ౯॥
 కన్దర్పకోటిజననీ కోటిబ్రహ్మణ్ణనాయికా ।
 శరణ్యా శారదా శ్రీశ్చ శరత్కాలవిनోదినీ ॥ ౧౦॥
 హంసీ క్షీరాబ్ధివసతిర్వాసుకీ స్థావరాఙ్గానా ।
 వరాఙ్గాసనసంస్థానా ప్రియభోగవిశారదా ॥ ౧౧॥
 వసిష్ఠవిశ్వవననీ విశ్వపత్నీ గుణోదయా ।
 గౌరీ చమృకగాత్రా చ దీపద్యోతా ప్రభావతీ ॥ ౧౨॥
 రత్నమాలావిభూషా చ దివ్యగోపాలకన్యకా ।
 సత్యభామారతిః ప్రీతా మిత్రా చిత్తవిनోదినీ ॥ ౧౩॥
 సుమిత్రా వైవ కౌశల్యా కైకేయీకులవర్ధినీ ।
 కులీనా కేలినీ దక్షా దక్షకన్యా దయావతీ ॥ ౧౪॥
 పార్వతీ శైలకులజా వంశధ్వజపటీరుచిః ।
 రుచిరా రుచిరాపాఙ్గా పూర్ణరూపా కలావతీ ॥ ౧౫॥
 కోటిబ్రహ్మణ్ణలక్ష్మీశా స్థానదాత్రీ స్థితిః సతీ ।
 అమృతా మోదినీ మోదా రత్నాచలవిహారిణీ ॥ ౧౬॥
 నన్దభానుసుతా ధీరా వంశీరవవిनోదినీ ।
 విజయా వీజినీ విద్యా విద్యాదానపరాయణా ॥ ౧౭॥
 మన్దస్మితా మన్దగతిర్మదనా మదనాతురా ।
 వృంహిణీ వృంహతీ వర్యా వరణీయా వరాఙ్గానా ॥ ౧౮॥
 రామప్రియా రమారూపా రాసనృత్యవిశారదా ।
 గాన్ధర్వికా గీతరమ్యా సజ్జీతరసవర్ధినీ ॥ ౧౯॥
 తాలదా తాలవక్షోజా తాలభేదనసున్దరీ ।
 సరయూతీరసన్తుష్టా యమునాతటసంస్థితా ॥ ౨౦॥
 స్వామినీ స్వామినీరతా కౌసుమ్భవసనావృతా ।
 మాలినీ తుఙ్గవక్షోజా ఫలినీ ఫలమాలినీ ॥ ౨౧॥
 వైడూర్యహారసుభగా ముక్తాహారమనోహరా ।

కిరాతీవేశసంస్థానా గుఱ్ఱామణివిభూషణా ॥ ౨౨ ॥

విభూతిదా విభా వీణా వీణానాదవినోదినీ ।

ప్రియఙ్గుకలికాపాఙ్గా కటాక్షా గతితోషితా ॥ ౨౩ ॥

రామానురాగనిలయా రత్నపఙ్కజమాలినీ ।

విభావా వినయస్థా చ మధురా పతినేవితా ॥ ౨౪ ॥

శత్రుఘ్నవరదాత్రీ చ రావణప్రాణమోచినీ ।

దణ్డాకావనమధ్యస్థా బహులీలా విలాసినీ ॥ ౨౫ ॥

శుక్లపక్షప్రియా శుక్లా శుక్లాపాఙ్గస్వరోస్మృభీ ।

కోకిలస్వరకణీ చ కోకిలస్వరగాయినీ ॥ ౨౬ ॥

పఞ్చమస్వరసన్తుష్టా పఞ్చవక్త్రప్రపూజితా ।

ఆద్యా గుణమయీ లక్ష్మీః పద్మహస్తా హరిప్రియా ॥ ౨౭ ॥

హరిణీ హరిణాక్షీ చ చకోరాక్షీ కిశోరికా ।

గుణహృష్టా శరణ్యోత్సన్నా స్మితన్నపితవిగ్రహా ॥ ౨౮ ॥

విరజా సిన్ధుగమనీ గంగాసాగరయోగినీ ।

కపిలాశ్రమసంస్థానా యోగినీ పరమాకలా ॥ ౨౯ ॥

భేచరీ భూచరీ సిద్ధా వైష్ణవీ వైష్ణవప్రియా ।

బ్రాహ్మీ మాహేశ్వరీ తిగ్మా దుర్వారబలవిభ్రమా ॥ ౩౦ ॥

రక్తాంశుకప్రియా రక్తా నవవిద్రుమహారిణీ ।

హరిప్రియా హ్రీస్వరూపా హీనభక్తవివర్ధినీ ॥ ౩౧ ॥

హితాహితగతిజ్ఞా చ మాధవీ మాధవప్రియా ।

మనోజ్ఞా మదనోన్మత్తా మదమాత్సర్యనాశినీ ॥ ౩౨ ॥

నిఃసపత్నీ నిరుపమా స్వాధీనపతికా పరా ।

ప్రేమపూర్ణా సప్రణయా జనకోత్సవదాయినీ ॥ ౩౩ ॥

వేదిమధ్యా వేదిజాతా త్రివేదీ వేదభారతీ ।

గీర్వాణ గురుపత్నీ చ నక్షత్రకులమాలినీ ॥ ౩౪ ॥

మన్దారపుష్పస్తవకా మన్దాక్షనయవర్ధినీ ।

సుభగా శుభరూపా చ సుభాగ్యా భాగ్యవర్ధినీ ॥ ౩౫ ॥

సిన్ధురాజ్ఞీతమాలా చ మల్లికాదామభూషితా ।
 తుజ్జస్తనీ తుజ్జనాసా విశాలాక్షీ విశల్యకా ॥ ౩౬॥
 కల్యాణీనీ కల్మషహా కృపాపూర్ణా కృపానదీ ।
 క్రియావతీ వేధవతీ మస్త్రణీ మస్త్రనాయికా ॥ ౩౭॥
 కైశోరవేశసుభగా రఘువంశవివర్ధినీ ।
 రాఘవేన్ద్రప్రణయినీ రాఘవేన్ద్రవిలాసినీ ॥ ౩౮॥
 తరుణీ తిగ్మదా తన్వీ త్రాణా తారుణ్యవర్ధినీ ।
 మనస్వినీ మహామోదా మీనాక్షీ మానినీ మనుః ॥ ౩౯॥
 ఆగ్నేయ్యాన్ధ్రాణికా రౌద్రీ వారుణీ వశవర్ధినీ ।
 వీతరాగా వీతరతిర్వీతశోకా వరోరుకా ॥ ౪౦॥
 వరదా వరసంనేవ్యా వరజ్ఞా వరకాజ్ఞీణీ ।
 ఫుల్లేన్ద్రీవరదామా చ వృన్దా వృన్దావతీ ప్రియా ॥ ౪౧॥
 తులసీపుష్పసంస్థానా తులసీమాల్యభూషితా ।
 తులసీవనసంస్థానా తులసీవనమన్దిరా ॥ ౪౨॥
 సర్వాకారా నిరాకారా రూపలావణ్యవర్ధినీ ।
 రూపిణీ రూపికా రమ్యా రమణీయా రమాత్మికా ॥ ౪౩॥
 వైకుణ్ఠపతిపత్నీ చ వైకుణ్ఠప్రియవాసినీ ।
 వద్రికాశ్రమసంస్థా చ సర్వసౌభాగ్యమణితా ॥ ౪౪॥
 సర్వవేదాన్తగమ్యా చ నిష్కలా పరమాకలా ।
 కలాభాసా తురీయా చ తురీయాశ్రమమణితా ॥ ౪౫॥
 రక్తోష్ఠీ చ ప్రియా రామా రాగినీ రాగవర్ధినీ ।
 నీలాంకుకపరీధానా సువర్ణకలికాకృతిః ॥ ౪౬॥
 కామకేలివినోదా చ సురతానన్దవర్ధినీ ।
 సావిత్రి వ్రతధర్మీ చ కరామలకనాయకా ॥ ౪౭॥
 మరాలా మోదినీ ప్రాజ్ఞా ప్రభా ప్రాణప్రియా పరా ।
 పునానా పుణ్యరూపా చ పుణ్యదా పూర్ణమాత్మికా ॥ ౪౮॥
 పూర్ణాకారా వ్రజానన్దా వ్రజవాసా వ్రజేశ్వరీ ।

వ్రజరాజసుతాధారా ధారాపీయూషవర్షిణీ ॥ ౪౯ ॥

రాకాపతిముఖీ మగ్నా మధుసూదనవల్లభా ।

వీరిణీ వీరపత్ని చ వీరచారిత్రవర్ధినీ ॥ ౫౦ ॥

ధమ్మిల్లమల్లికాపుష్పా మాధురీ లలితాలయా ।

వాసన్తి వర్షభూషా చ వర్షోత్తంసా విలాసినీ ॥ ౫౧ ॥

బర్హిణీ బహుదా బహ్వీ బాహువల్లీ మృణాలికా ।

శుకనాసా శుద్ధ రూపా గిరీశవరవర్ధితా ॥ ౫౨ ॥

నన్దినీ చ సుదన్తా చ వసుధా చిత్తనన్దినీ ।

హేమసింహాసనస్థానా చామరద్వయవీజితా ॥ ౫౩ ॥

ఫత్రిణీ ఫత్రరమ్యా చ మహాసామ్రాజ్యసర్వదా ।

సమ్పన్నదా భవానీ చ భవభీతివినాశినీ ॥ ౫౪ ॥

ద్రావిడీ ద్రవిడస్థానా ఆస్త్రి కార్ణాటనాగరీ ।

మహారాష్ట్రైకవిషయా ఉదగ్దేశనివాసినీ ॥ ౫౫ ॥

సుజఙ్ఘా పఙ్కుజపదా గుప్తగుల్ఫా గురుప్రియా ।

రక్తకాఞ్చీగుణకటిః సురూపా బహురూపిణీ ॥ ౫౬ ॥

సుమధ్యా తరుణశ్రీశ్చ వలిత్రయవిభూషితా ।

గర్విణీ గుర్విణీ సీతా సీతాపాఙ్గవిమోచనీ ॥ ౫౭ ॥

తాటజ్ఞీనీ కున్తలినీ హారిణీ హీరకాన్వితా ।

తైవాలమఙ్గరీహస్తా మఙ్గుల మఙ్గులపినీ ॥ ౫౮ ॥

కవరీకేశవిన్యాసా మన్దహాసమనోరథా ।

మధురాలాపసన్తోషా కౌబేరీ దుర్గమాలికా ॥ ౫౯ ॥

ఇన్దిరా పరమశ్రీకా సుశ్రీః తైశవశోభితా ।

శమీవృక్షాశ్రయా శ్రేణీ శమినీ శాన్తిదా శమా ॥ ౬౦ ॥

కుఞ్జోశ్వరీ కుఞ్జగేహా కుఞ్జగా కుఞ్జదేవతా ।

కలవిఙ్కకులప్రితా పాదాఙ్గులివిభూషితా ॥ ౬౧ ॥

వసుదా వసుపత్ని చ వీరసూర్యీరవర్ధినీ ।

సప్తశృంగకృతస్థానా కృష్ణా కృష్ణప్రియా ప్రియా ॥ ౬౨ ॥

గోపీజనగణోత్సాహో గోపగోపాలమణ్డితా ।
 గోపర్ధనధరా గోపీ గోధనప్రణయాశ్రయా ॥ ౬౩॥
 దధివిక్రయకర్త్రీ చ దానలీలావిశారదా ।
 విజనా విజనప్రీతా విధిజా విధుజా విధా ॥ ౬౪॥
 అద్వైతా ద్వైతవిచ్ఛిన్నా రామతాదామ్యరూపిణీ ।
 కృపారూపా నిష్కలఙ్కా కాఞ్చనాసనసంస్థితా ॥ ౬౫॥
 మహార్ధరత్నపీఠస్థా రాజ్యలక్ష్మీ రజోగుణా ।
 రక్తికా రక్తపుష్పా చ తామూర్బలీదలచర్విణీ ॥ ౬౬॥
 విమోహస్థీ వ్రీడితా వ్రీడా వనమాలావిభూషణా ।
 వనమాలైకమధ్యస్థా రామదోర్దణ్యసజ్గినీ ॥ ౬౭॥
 ఖణ్డితా విజితక్రోధా విప్రలభా సముత్సుకా ।
 అశోకవాటికాదేవీ కుఞ్జకాన్తివిహారిణీ ॥ ౬౮॥
 మైథిలీ మిథిలాకారా మైథిలైకహితప్రదా ।
 వాగ్వతీ శైలజా శిప్రా మహాకాలవనప్రియా ॥ ౬౯॥
 రేవా కల్లోలసురతా సత్యరూపా సదార్పితా ।
 సభ్యా సభావతీ సుభ్రూః కురఙ్గాక్షీ శుభాననా ॥ ౭౦॥
 మాయాపురీ తథాయోధ్యా రఙ్గధామనివాసినీ ।
 ముగ్ధా ముగ్ధగతిర్మోదా ప్రమోదా పరమోన్నతా ॥ ౭౧॥
 కామధేనుః కల్పవల్లీ చింతామణిగృహాంజనా ।
 హిన్తోలినీ మహాకేలిః సఖీగణవిభూషితా ॥ ౭౨॥
 సుందరీ పరమోదారా రామసాన్నిధ్యకారిణీ ।
 రామార్ధాఙ్గా మహాలక్ష్మీః ప్రమోదవనవాసినీ ॥ ౭౩॥
 వికుణ్ఠాపత్యముదితా పరదారప్రియాప్రియా ।
 రామకైఙ్కర్యనిరతా జమ్బజిత్కరవిజితా ॥ ౭౪॥
 కదమ్బకాననస్థా చ కాదమ్బకులవాసినీ ।
 కలహంసకులారావా రాజహంసగతిప్రియా ॥ ౭౫॥
 కారణవకులోత్సాహో బ్రహ్మాదిసురసంస్థితా ।

సరసీ సరసీకేలిః పమ్పజలవిసోదినీ || ౭౬ ||
 కరిణీయూధమధ్యస్థా మహాకేలివిధాయినీ |
 జనస్థానకృతోత్సాహా కాఞ్చనన్యజ్కువఞ్చితా || ౭౭ ||
 కావేరీజలసుస్సాతా తీర్థస్నానకృతాశ్రయా |
 గుప్తమన్త్రా గుప్తగతిర్గోప్యా గోపతిగోపితా || ౭౮ ||
 గమ్భీరావర్తనాభిశ్చ నానారసబిలమ్బినీ || ౭౯ ||
 శృంగారరససాలమ్బా కాదమ్బామోదమాదినీ |
 కాదమ్బినీ పానమత్తా ఘూర్ణితాక్షీ స్థలధృతిః || ౮౦ ||
 సుసాధ్యా దుఃఖసాధ్యా చ దమ్బినీ దమ్భవర్జితా |
 గుణాశ్రయా గుణాకారా కల్యాణగుణయోగినీ || ౮౧ ||
 సర్వమాఙ్గల్యసమ్పన్నా మాఙ్గల్యా మతవల్లభా |
 సుఖితాత్మజనిప్రాణా ప్రాణేశీ సర్వచేతనా || ౮౨ ||
 చైతన్యరూపిణీ బ్రహ్మరూపిణీ మోదవర్ధినీ |
 ఏకాంతభక్త సులభా జయదుర్గా జయప్రియా || ౮౩ ||
 హరచాపకృతక్రోధా భజ్గురోక్షణదాయినీ |
 స్థిరా స్థిరగతిః స్థాత్రీ స్థావరస్థా వరాశ్రయా || ౮౪ ||
 స్థావరేంద్రసుతా ధన్యా ధనినీ ధనదార్పితా |
 మహాలక్ష్మీర్లోకమాతా లోకేశీ లోకనాయికా || ౮౫ ||
 ప్రపఞ్చాతీతగుణినీ ప్రపఞ్చాతీతవిగ్రహా |
 పరబ్రహ్మస్వరూపా చ నిత్యా భక్తిస్వరూపిణీ || ౮౬ ||
 జ్ఞానభక్తిస్వరూపా చ జ్ఞానభక్తివివర్ధినీ |
 బ్రహ్మ సాయుజ్యసాధుశ్చ రామసాయుజ్యసాధనా || ౮౭ ||
 బ్రహ్మకారా బ్రహ్మమయీ బ్రహ్మవిష్ణుస్వరూపిణీ |
 మహాధమ్మిల్లశోభా చ కవరీకేశపాశినీ || ౮౮ ||
 చిన్మయానన్దరూపా చ చిన్మయానన్దవిగ్రహా |
 కైవర్తకులసమ్మత్తిః శవరీపరివారిణీ || ౮౯ ||
 కనకాచలసంస్థానా గజ్ఞా త్రిపథగామినీ |

త్రిపుటా త్రివృతా విద్యా ప్రణవాక్షరరూపిణీ ॥ ౯౦॥

గాయత్రీ మునివిద్యా చ సన్ధ్యా పాతకనాశిని ।

సర్వదోషప్రశమనీ సర్వకల్యాణదాయినీ ॥ ౯౧॥

రామరామా మనోరమ్యా స్వయంలక్ష్మ్యా (శ్యా ?)స్వసాక్షిణీ ।

అనన్తకోటిరామా చ అనన్తకోటిరూపిణీ ॥ ౯౨॥

భూలీలా రుక్మిణీ రాధా రామకేలివిబోధినీ ।

వీరా వృన్దా పార్ణమాసీ విశాఖా లలితా లతా ॥ ౯౩॥

లావణ్యదా లయాకారా లక్ష్మీర్లోకానుబంధినీ ।

సృష్టిస్థితిలయాకారా తుర్యాతుర్యాతిగావధిః ॥ ౯౪॥

దుర్వాసావరలభ్యా చ విచిత్ర బలవర్ధినీ ।

రమణీ రామరమణీ సారాత్సారా పరాత్పరా ॥ ౯౫॥

ఇతి శ్రీజానకీదేవ్యాః నామసాహస్రకం స్తవమ్ ।

నామకర్మప్రసక్తేన మయా తుభ్యం ప్రకాశితమ్ ॥ ౯౬॥

గోపనీయం ప్రయత్నేన త్రైలోక్యైః ప్యతిదుర్లభమ్ ।

సీతాయాః శ్రీమహాలక్ష్మ్యాః సద్యః సంతోషదాయకమ్ ॥ ౯౭॥

యః పఠేత్ప్రయతో నిత్యం స సాక్షాద్వైష్ణవోత్తమః ।

నిత్యం గురుముఖాల్లభ్యా పఠనీయం ప్రయత్నతః ॥ ౯౮॥

సర్వసమృత్కరం పుణ్యం వైష్ణవానాం సుఖప్రదమ్ ।

కీర్తిదం కాన్తిదం వైవ ధనదం సౌభగప్రదమ్ ॥ ౯౯॥

ప్రముద్యనవిహారిణ్యాః సీతాయాః సుఖవర్ధనమ్ ।

రామప్రియాయా జానక్యా నామసాహస్రకం పఠమ్ ॥ ౧౦౦॥

ఇతి శ్రీమదాదిరామాయణే బ్రహ్మ భుశుణ్ణసంవాదే సీతానామసాహస్రకం

నామ చతుర్దశోఽధ్యాయః ॥ ౧౪॥

౧౦౦/౫౦౧

౦౧౫. లక్ష్మణసహస్రనామకథనం నామ పంచదశోఽధ్యాయః ।

వసిష్ఠ ఉవాచ ।

ఇదానీం తవ పుత్రస్య ద్వితీయస్య మహాత్మనః ।

నామసాహస్రకం వక్ష్యే సుగోప్యం దైవతైరపి ॥ ౧॥

ఏష సాక్షాద్ధరేశో దేవదేవస్య శార్ణిణః । (దేవరామస్య)

యః శేష ఇతి విఖ్యాతః సహస్రవదనో విభుః ॥ ౨॥

తస్యైతన్నామసాహస్రం వక్ష్యామి ప్రయతః శృణు ।

లక్ష్మణః శేషగః శేషః సహస్రవదనోఽనలః ॥ ౩॥

సంక్కుర్షణః కాలరూపః సహస్రార్చిర్మహానలః ।

కాలరూపో దురాధర్షో బలభద్రః ప్రలమ్బహా ॥ ౪॥

కృతాంతః కాలవదనో విద్యుజ్జిహ్వో విభావసుః ।

కాలాత్మా కలనాత్మా చ కలాత్మా సకలోఽకలః ॥ ౫॥

కుమారబ్రహ్మచారీ చ రామభక్తః శుచివ్రతః ।

నిరాహారో జితాహారో జితనిద్రో జితాసనః ॥ ౬॥

మహారుద్రో మహాక్రోధో ఇన్ద్రజితాన్పాణనాశకః ।

సీతాహితప్రదాతా చ రామసౌఖ్యప్రదాయకః ॥ ౭॥

యతివేశో వీతభయః సుకేశః కేశవః కృశః ।

కృష్ణాంశో విమలాచారః సదాచారః సదావ్రతః ॥ ౮॥ (కృశాంశో)

బర్హావతంసో విరతిర్గుజ్ఞాభూషణభూషితః ।

శేషాచలనివాసో చ శేషాద్రిః శేషరూపధృక్ ॥ ౯॥

అధోహస్తః ప్రశాంతాత్మా సాధూనాం గతిదర్శనః ।

సుదర్శనః సురూపాఙ్గో యజ్ఞదోషనివర్తనః ॥ ౧౦॥

అనన్తో వాసుకిర్నాగో మహీభారో మహీధరః । (వాసుకీనాగో)

కృతాంతః శమనత్రాతా ధనుర్జ్యాకర్షణోద్భటః ॥ ౧౧॥

మహాబలో మహావీరో మహాకర్మా మహాజవః ।

జటిలస్తాపనః ప్రహ్వః సత్యసన్ధః సదాత్మకః ॥ ౧౨॥

శుభకర్మా చ విజయీ నరో నారాయణాశ్రయః ।

వనచారీ వనాధారో వాయుభక్షో మహాతపాః ॥ ౧౩॥

సుమన్తో మన్తతత్త్వజ్ఞః కోవిదో రామమన్తదః ।

సౌమిత్రీయః ప్రసన్నాత్మా రామానువ్రత ఈశ్వరః ॥ ౧౪॥

రామాతపత్రభృద్ గౌరః సుముఖః సుఖవర్ధనః ।
 రామకేలివిసోదీ చ రామానుగ్రహభాజనః ॥ ౧౫॥
 దాంతాత్మా దమనో దమ్యో దాసో దాంతో దయానిధిః ।
 ఆదికాలో మహాకాలః క్రూరాత్మా క్రూరనిగ్రహః ॥ ౧౬॥
 వనలీలావిసోదజ్ఞో విభేత్తా విరహాపహః ।
 భస్మాఙ్గరాగధవలో యతీ కల్యాణమన్దిరః ॥ ౧౭॥
 అమన్తో మదనోన్మాదీ మహాయోగీ మహాసనః ।
 భేచరీసిద్ధిదాతా చ యోగవిద్యోగపారగః ॥ ౧౮॥
 విషానలో విషహ్యశ్చ కోటిబ్రహ్మాణ్డదాహకృత్ । (విషయశ్చ)
 ఆయోధ్యాజనసంక్షేతో రామైకానుచరః సుధీః ॥ ౧౯॥
 రామాజ్ఞాపాలకో రామో రామభద్రః పునీతపాత్ ।
 అక్షరాత్మా భువనకృద్ విష్ణుతుల్యః ఫణాధరః ॥ ౨౦॥
 ప్రతాపీ ద్విసహస్రాక్షో జ్వలద్రూపో విభాకరః ।
 దివ్యో దాశరథిర్బాలో బాలానాం ప్రీతివర్ధనః ॥ ౨౧॥
 వాణప్రహరణో యోధా యుద్ధకర్మవిశారదః ।
 నిషక్లీ కవచీ దృప్తో దృఢవర్మా దృఢవ్రతః ॥ ౨౨॥
 దృఢప్రతిజ్ఞః ప్రణయీ జాగరూకో దివాప్రియః ।
 తామసీ తపనస్తాపీ గుడాకేశో ధనుర్ధరః ॥ ౨౩॥
 శిలాకోటిప్రహరణో నాగపాశవిమోచకః ।
 త్రైలోక్యహంసకర్తా చ కామరూపః కిశోరకః ॥ ౨౪॥
 కైవర్తకులవిస్తారః కృతప్రీతిః కృతార్థనః । (కులనిస్తారః)
 కాపిసంధారీ కుశలః శ్రద్ధావాన్ వేదవిత్తమః ॥ ౨౫॥
 వ్రజేశ్వరోమహాసఖ్యః కుజ్జాలయమహాసఖః ।
 భరతస్యాగ్రణీర్నేతా నేవాముఖ్యో మహామహః ॥ ౨౬॥
 మతిమాన్ ప్రీతిమాన్ దక్షో లక్ష్మణో లక్ష్మణాన్వితః ।
 హనుమత్ప్రియమిత్రశ్చ సుమిత్రాసుఖవర్ధనః ॥ ౨౭॥
 రామరూపో రామముఖో రామశ్యామో రమాప్రియః ।

రమారమణసజ్కేతీ లక్ష్మీవాల్లక్ష్మణాభిధః ॥ ౨౮ ॥

జానకీవల్లభో వర్యః సహాయః శరణప్రదః ।

వనవాసప్రకథనో దక్షిణాపథవీతభీః ॥ ౨౯ ॥

విసీతో వినయీ విష్ణువైష్ణవో వీతభీః పుమాన్ ।

పురాణపురుషో జైత్రో మహాపురుషలక్ష్మణః ॥ ౩౦ ॥ (లక్షణః)

మహాకారుణికో వర్మీ రాక్షసాఘవినాశనః ।

ఆర్తిహో బ్రహ్మచర్యస్థః పరపీడానివర్తనః ॥ ౩౧ ॥

పరాశయజ్ఞః సుతపాః సువీర్యః సుభగాకృతిః ।

వన్యభూషణనిర్మాతా సీతాసన్తోషవర్ధనః ॥ ౩౨ ॥

రాధవేన్ద్రో రామరతిర్గుప్త సర్వపరాక్రమః । (రతిర్యుక్త)

దుర్ధర్షణో దుర్విషహః ప్రణేతా విధివత్తమః ॥ ౩౩ ॥

త్రయీమయోఽగ్నిమయః త్రేతాయుగవిలాసకృత్ ।

దీర్ఘదంష్ట్రో మహాదంష్ట్రో విశాలాక్షో విషోల్వణః ॥ ౩౪ ॥

సహస్రజిహ్వలలనః సుధాపానపరాయణః ।

గోదాసరిత్తరజ్జారోఽప్య నర్మదాతీర్థపావనః ॥ ౩౫ ॥

శ్రీరామచరణసేవీ సీతారామసుఖప్రదః ।

రామభ్రాతా రామసమో మార్తణ్డకులమణితః ॥ ౩౬ ॥

గుప్తగాత్రో గిరాచార్యో మౌనవ్రతధరః శుచిః ।

శౌచాచారైకనిలయో విశ్వగోప్తా విరాడ్ వసుః ॥ ౩౭ ॥

క్రుద్ధః సన్నిహితో హస్తా రామార్చాపరిపాలకః ।

జనకప్రేమజామాతా సర్వాధికగుణాకృతిః ॥ ౩౮ ॥

సుగ్రీవరాజ్యకాజ్ఞీ చ సుఖరూపీ సుఖప్రదః ।

ఆకాశగామీ శక్తిశోఽనంతశక్తిప్రదేర్థనః ॥ ౩౯ ॥ (శక్తిప్రో)

ద్రోణాద్రిముక్తిదోఽచిన్త్యః సోపకారజనప్రియః ।

కృతోపకారః సుకృతీ సుసారః సారవిగ్రహః ॥ ౪౦ ॥

సువంశో వంశహస్తశ్చ దణ్డీ చాజినమేఖలీ ।

కుణ్డో కున్తలభృత్ కాణ్డః ప్రకాణ్డః పురుషోత్తమః ॥ ౪౧ ॥

సుబాహుః సుముఖః స్వజ్గః సునేత్రః సమ్భ్రమో షమీ ।
 వీతభీర్వీతసక్కుల్పో రామప్రణయవారణః ॥ ౪౨॥
 వద్ధవర్మా మహేశ్వాసో విరూఢః సత్యవాక్తమః ।
 సమర్పణీ విధేయాత్మా వినేతాత్మా క్రతుప్రియః ॥ ౪౩॥
 అజినీ బ్రహ్మపాత్రీ చ కమణ్డలుకరో విధిః ।
 నానాకల్పలతాకల్పో నానాఫలవిభూషణః ॥ ౪౪॥
 కాకపక్షపరిక్షేపీ చన్ద్రవక్త్రః స్మితాననః ।
 సువర్ణవేత్రహస్తశ్చ అజిహ్వా జిహ్మాగాపహః ॥ ౪౫॥
 కల్పాన్తవారిధిస్థానో బీజరూపో మహాఙ్గురః ।
 రేవతీరమణో దక్షో వాభ్రవీ ప్రాణవల్లభః ॥ ౪౬॥
 కామపాలః సుగౌరాఙ్గో హలభృత్ పరమోల్వణః ।
 కృతస్నదుఃఖప్రశమనో విరజ్జోప్రియదర్శనః ॥ ౪౭॥
 దర్శనీయో మహాదర్శో జానకీపరిహాసదః ।
 జానకోనర్మసచివో రామచారిత్రవర్ధనః ॥ ౪౮॥
 లక్ష్మీసహోదరోదారో దారుణః ప్రభురూర్జితః ।
 ఊర్జస్వతో మహాకాయః కమ్పనో దణ్డకాశ్రయః ॥ ౪౯॥
 ద్వీపిచర్మపరీధానో దుష్టకుఙ్జారనాశనః ।
 పురగ్రామమహారణ్యవటీద్రుమవిహారవాన్ ॥ ౫౦॥
 నిశాచరో గుప్తచరో దుష్టరాక్షసమారణః ।
 రాత్రిఙ్జారకులచ్ఛేత్తా ధర్మమార్గప్రవర్తకః ॥ ౫౧॥
 శేషావతారో భగవాన్ ఛన్దోమూతిర్మహోఽజ్జ్వలః ।
 అహృష్టో హృష్టవేదాఙ్గో భాష్యకారః ప్రభాషణః ॥ ౫౨॥
 భాష్యో భాషణకర్తా చ భాషణీయః సుభాషణః ।
 శబ్దశాస్త్రమయో దేవః శబ్దశాస్త్రప్రవర్తకః ॥ ౫౩॥
 శబ్దశాస్త్రార్థవాదీ చ శబ్దఙ్గః శబ్దనాగరః ।
 శబ్దపారాయణఙ్గానః శబ్దపారాయణప్రియః ॥ ౫౪॥
 ప్రాతిశాఖ్యో ప్రహరణో గుప్తవేదార్థసూచకః ।

దృప్తవిత్తో దాశరథిః స్వాధీనః కేలిసాగరః ॥ ౫౫॥

గైరికాదిమహాధాతుమణ్డితశ్చిత్తవిగ్రహః ।

చిత్రకూటాలయస్థాయీ మాయీ విపులవిగ్రహః ॥ ౫౬॥

జరాతిగో జరాహంతా ఊర్ధ్వరేతా ఉదారధీః ।

మాయూరమిత్రో మాయూరో మనోజ్ఞః ప్రియదర్శనః ॥ ౫౭॥

మథురాపురనిర్మాతా కావేరీతటవాసకృత్ ।

కృష్ణాతీరాశ్రమస్థానో మునివేశో మునీశ్వరః ॥ ౫౮॥

మునిగమ్యో మునీశానో భువనత్రయభూషణేః ।

ఆత్మధ్యానకరో ధ్యాతా ప్రత్యక్షస్థ్యావిశారదః ॥ ౫౯॥

వానప్రస్థాశ్రమాసేవ్యః సంహితేషు ప్రతాపధృక ।

ఉష్ణీషవాన్ కఞ్చుకీ చ కటిబన్ధవిశారదః ॥ ౬౦॥

ముష్టికప్రాణదహనో ద్వివిదప్రాణశోషణః । (ప్రానహననో)

ఉమాపతిరుమానాథ ఉమాసేవనతత్పరః ॥ ౬౧॥

వానరవ్రాతమధ్యస్థో జామ్బువద్గణసస్తతః ।

జామ్బువద్భక్తసుఖదో జామ్బుర్జామ్బుమతీసఖః ॥ ౬౨॥

జామ్బువద్భక్తివశ్యశ్చ జామ్బూనదపరిష్కృతః ।

కోటికల్పస్మృతివ్యగ్రో వరిష్ఠో వరణీయభాః ॥ ౬౩॥

శ్రీరామచరణోత్సృజ్యమధ్యలాలితమస్తకః ।

సీతాచరణసంస్పర్శవిసీతాధ్వమహాశ్రమః ॥ ౬౪॥

సముద్రదీప్తపచారీ చ రామకైఞ్కర్యసాధకః ।

కేశప్రసాధనామర్షీ మహావ్రతపరాయణః ॥ ౬౫॥

రజస్వలోఽతిమలినోఽవధూతో ధూతపాతకః ।

పూతనామా పవిత్రాఙ్గో గఙ్గాజలసుపావనః ॥ ౬౬॥

హయశీర్షమహామస్త్రవిపశ్చిన్మన్త్రికోత్తమః ।

విషజ్వరనిహంతా చ కాలకృత్యావినాశనః ॥ ౬౭॥

మదోద్ధతో మహాయానో కాలిన్దీపాతభేదనః ।

కాలిన్దీభయదాతా చ ఖట్వాఙ్గీ ముఖరోఽనలః ॥ ౬౮॥

తాలాఙ్కః కర్మవిఖ్యాతిర్ధరిత్రీభరధారకః ।
 మణిమాన్ కృతిమాన్ దీప్తో బద్ధకక్షో మహాతనుః ॥ ౬౯ ॥
 ఉత్తుఙ్గో గిరిసంస్థానో రామమాహాత్మ్యవర్ధనః ।
 కీర్తిమాన్ శ్రుతికీర్తిశ్చ లఙ్కావిజయమన్తదః ॥ ౭౦ ॥
 లఙ్కాధినాథవిషహో విభీషణగతిప్రదః ।
 మన్దోదరీకృతాశ్చర్యో రాక్షసీశతఘాతకః ॥ ౭౧ ॥
 కదలీవననిర్మాతా దక్షిణాపథపావనః ।
 కృతప్రతిజ్ఞో బలవాన్ సుశ్రీః సన్తోషసాగరః ॥ ౭౨ ॥
 కపర్దీ రుద్రదుర్ధర్శో విరూపవదనాకృతిః ।
 రణోద్ధరో రణప్రశ్నీ రణఘణ్ణావలమ్బనః ॥ ౭౩ ॥
 ఘృద్రఘణ్ణానాదకటిః కఠినాఙ్గో వికస్వరః ।
 వజ్రసారః సారధరః శార్ఙ్గీ వరుణసంస్తుతః ॥ ౭౪ ॥
 సముద్రలఙ్ఘనోద్యోగీ రామనామానుభావవిత్ ।
 ధర్మజష్టో ఘృణీసృష్టో వర్మీ వర్మభరాకులః ॥ ౭౫ ॥
 ధర్మయాజో ధర్మదక్షో ధర్మపాఠవిధానవిత్ ।
 రత్నవస్త్రో రత్నధౌత్రో రత్నకౌపీనధారకః ॥ ౭౬ ॥
 లక్ష్మణో రామసర్వస్వం రామప్రణయవిహ్వలః ।
 సబతోఽపి సుదామాపి సుసఖా మధుమఙ్గలః ॥ ౭౭ ॥
 రామరాసవినోదజ్ఞో రామరాసవిధానవిత్ ।
 రామరాసకృతోత్సాహో రామరాససహాయాన్ ॥ ౭౮ ॥
 వసన్తోత్సవనిర్మాతా శరత్కాలవిధాయకః ।
 రామకేలీభరానన్ధి దూరోత్సారితకణ్ణకః ॥ ౭౯ ॥
 ఇతీదం తవ పుత్రస్య ద్వితీయస్య మహాత్మనః ।
 యః పఠేన్నామసాహస్రం స యాతి పరమం పదమ్ ॥ ౮౦ ॥
 పీడాయాం వాపి సఙ్గామే మహాభయ ఉపస్థితే ।
 యః పఠేన్నామసాహస్రం లక్ష్మణస్య మహౌ మేధయ ।
 స సద్యః శుభమాప్నోతి లక్ష్మణస్య ప్రసాదతః ॥ ౮౧ ॥

సర్వాన్ దుర్గాన్ తరత్యాశు లక్ష్మణోత్యేకనామతః ।
 ద్వితీయనామోజ్వారేణ దేవం వశయతి ద్రువమ్ ॥ ౮౨॥

పరిత్వా నామసాహస్రం శతావృత్త్యా సమాహితః ।
 ప్రతిసామాహుతిం దత్వా కుమారాన్ భోజయేద్దశ ॥ ౮౩॥

సర్వాన్ కామానవాప్నోతి రామానుజకృపావశాత్ ।
 లక్ష్మణోతి త్రివర్గస్య మహిమా కేన వర్ణ్యతే ॥ ౮౪॥

యచ్ఛుత్వా జానకీజానేర్హది మోదో వివర్ధతే ।
 యథా రామస్తథా లక్ష్మీర్యథా శ్రీర్లక్ష్మణస్తథా ॥ ౮౫॥ (లక్ష్మ్యో యథా)

రామద్వయోర్న భేదోఽస్తి రామలక్ష్మణయోః క్వచిత్ ।
 ఏష తే తనయః సాక్షాద్వామేణ సహ సజ్గతః ॥ ౮౬॥

హరిష్కృతి భువో భారం స్థానే స్థానే వనే వనే ।
 ద్రష్టవ్యో నిధిరేవాసౌ మహాకీర్తిప్రతాపయోః ॥ ౮౭॥

రామేణ సహితః క్రీడాం బహీష్వం విస్తారయిష్యతి । (బాహీష్వం)
 రామస్య కృత్వా సాహాయ్యం ప్రణయం చార్చయిష్యతి ॥ ౮౮॥

ఇతి శ్రీమదాదిరామాయణే బ్రహ్మభుశుణ్డసంవాదే
 లక్ష్మణసహస్రనామకథనం నామ పంచదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౫॥

౮౮/౫౮౯

౦౧౬. బాల్యవర్జనం నామ షోడశోఽధ్యాయః ।

వసిష్ఠ ఉవాచ ।
 అథాస్య తే తృతీయస్య కుమారస్యాగ్నివర్చసః ।
 శృణు నామాని భూమిశ పావనాని యుగే యుగే ॥ ౧॥

భరణో భరణాత్మా చ భూభారహరణోత్కటః ।
 అయోధ్యాపురభర్తా చ భరణీయో భరావహః ॥ ౨॥

ప్రద్యుమ్నో మన్మథోఽనజ్ఞో వీరకర్మా నిరాకులః ।
 పుష్పధన్వా త్రిలోకీజిచ్ఛమృరారిర్మనోభవః ॥ ౩॥

పరప్రతాపనో వంశః సర్వాశ్చర్యనికేతనః ।
 మినకేతుర్మహామారః కామినీజనరోషణః ॥ ౪॥

పోషణస్తోషణః క్రోశీ ద్వారకాపురపాలకః ।
 రామవిశ్లేషసహనో రామవిశ్లేషకాతరః ॥ ౫॥
 కన్దర్పో దర్పహా దర్పో దర్పణో దర్పనాశనః ।
 అయోధ్యాజననంన్నేహో రామవిశ్లేషవారకః ॥ ౬॥
 శ్రీరామ గమనాకాక్షీ ప్రజాదుర్భిక్షపోషకః ।
 ప్రజాదుఃఖహరో వీరో ధార్మికః ప్రతిపాలకః ॥ ౭॥
 వాభ్రవీప్రాణదయితో మాణ్డవీప్రాణవల్లభః ।
 రామతుల్యో రామబలీ రామవత్ప్రియసాధకః ॥ ౮॥
 కైకేయానేత్రసుఖదో మహాసామ్రాజ్యభాజనః ।
 రుక్మిణీనేత్రసుఖదో రుక్మిణీప్రీతివర్ధనః ॥ ౯॥
 త్యక్తరాజ్యో రామగతిర్విష్ణుర్భరతరూపధృక్ ।
 అథోచ్యవై చతుర్థస్య నామాని తనయస్య తే ॥ ౧౦॥
 శత్రుఘ్నః శత్రుహంతా చ మధురాపురపాలకః ।
 శ్రీమాన్ మధువనానన్ధి మధుజిజ్ఞయవర్ధనః ॥ ౧౧॥
 చాపహస్తః కుశలధీరనిరుద్ధోఽప్యుషాపతిః ।
 శ్రుతకీర్తిప్రియాకాంతః కామినీజనవల్లభః ॥ ౧౨॥
 చిత్ర లేఖాకృతోత్సాహ ఉషావరణకాముకః ।
 పరసద్మప్రవేశీ చ పరపత్తనదాహకృత్ ॥ ౧౩॥
 పరదారప్రభోగీ చ వాణాసురవిరోధకృత్ ।
 వాణజిద్ వాణదహనో ధర్మమూర్తిః సనాతనః ॥ ౧౪॥
 ఏతాన్యన్యాని చ తథా నామాని తనయస్య తే ।
 చత్వార ఏతే సదృశా నామ్నా కీర్త్యా చ మేధయా ॥ ౧౫॥
 అహమేతద్విజానామి భవాన్ జ్ఞాన్యసి కాలతః ।
 ఏతే రవికులీత్రంసా రఘువంశవిభూషణాః ॥ ౧౬॥
 ధర్మసంస్థాపనార్థాయావతరన్తి యుగే యుగే ।
 ఏషాం ప్రభావం బ్రహ్మపి న జానాతి కుతోఽపరే ॥ ౧౭॥
 రామస్యైవాఖిలా దేహస్తత్తత్కార్యవిధిత్యయా ।

అవతీర్ణస్య పూర్ణస్య పూర్ణబ్రహ్మస్వరూపిణః ॥ ౧౮॥

రామఽచన్ద్రస్య సర్వేఽపి అవతారాః సనాతనాః ।
ఏవం నామవిధిం కృత్వా తూష్టిమ్భూతే మహామునౌ ॥ ౧౯॥

రాజా దశరథః ప్రాదాద్ ద్విజేభ్యః సుమహద్ధనమ్ ।
రామనామమహాకర్మణ్యమరాః సకలా అపి ॥ ౨౦॥

శృంగారితస్త్రీసహితాః సమాజగ్ముర్ముదా యుతాః ।
తేభ్యో దశరథః ప్రాదాదలక్ష్మీరాననేకధా ॥ ౨౧॥

తే ప్రోణితా వహువసనాన్నభూషణైః
కృతాశిషో దశరథభూపసూనుషు ।
యథాగతం ప్రతియయురాత్మనో గృహాన్
మనోరథైర్బహుపరిపూరితాస్తరాః ॥ ౨౨॥

తే జాతనామాన ఉదారరోచిషో
వర్ధిష్టవస్తుల్యవయోవిభావితాః ।
ధనుర్ధరా బాలకకేలికారిణో
బభుర్వథా కుష్టరరాజశావకాః ॥ ౨౩॥

దినే దినే పూర్ణకలస్తు రామః
ప్రభావభృద్ దశరథనేత్రనన్దనః ।
వ్యరోచత త్రిభువనశోకనాశనః
శనైః శనైః ఊతితలరిజ్జణాదిభిః ॥ ౨౪॥

కౌశల్యా రహసి తమిన్ద్రశోభివక్త్రం
క్రీడన్తం ఊతితలరిజ్జణాదిరీత్యా ।
మాయూరీః స్వశిరసి చన్ద్రికా వహన్తం
సమ్ప్రేక్ష్య ప్రసభమవాప దృష్టిసౌఖ్యమ్ ॥ ౨౫॥

రాజాపి ప్రణయవశిక్రతాన్తరోఽభూద్
రామస్య స్మితసుభగం ముఖం విలోక్య ।
రిజ్జన్తం శిశుకమజాతచూడకృత్తం
నో శేకుః స్వముప విలోక్య సంవిభర్తుమ్ ॥ ౨౬॥

సున్దర్యో నరనగనాగదేవకన్యా
దృగ్దోషం శమయితుమాత్తరాజికాస్తాః ।

చుమ్బన్యో రహసి ముఖం రఘూద్వహస్య
 శ్లిష్యన్యో నవఘనసుందరం వపుశ్చ ॥ ౨౭॥
 భూయస్యోఽన్తః పురముషితాశ్చిరాయ నార్యో
 రామేన్ద్రం ప్రణయవశాద్విలోకయన్త్యః ।
 ఆత్మానం సపది న సస్మరుః స్వరూపం
 సౌందర్యామృతరససారమాపిబన్త్యః ॥ ౨౮॥
 కౌశల్యా కైకేయీ వైవ సుమిత్రా చ హరేర్ముఖమ్ ।
 వీక్ష్య తృప్తిం న చైవాప విధుం కుముదినీ యథా ॥ ౨౯॥
 సోఽవ్యక్తకలయా వాణ్యా బన్ధనాం నామ సజ్గిరన్ ।
 వితతాన ముదం భూరి రాజ్ఞో దశరథస్య చ ॥ ౩౦॥
 బాలోఽపి రామచన్ద్రోఽభూత్ స్వానాం మోదాయ పుష్టివాన్ ।
 భ్రాతృభిర్వయసా తుల్యైర్భూయసీం కాన్తిమావహన్ ॥ ౩౧॥
 కమనీయం కిశోరస్య శ్యామలం కోమలం వపుః ।
 విలోక్య ముదమాజగ్ముస్తైలోక్యస్థానవాసినః ॥ ౩౨॥
 ఇతి శ్రీమదాదిరామాయణే బ్రహ్మభుశుజ్ఞసంవాదే బాల్యవర్ణనం
 నామ షోడశోఽధ్యాయః ॥ ౧౬॥

౩౨/౬౨౧

౦౧౭. పూతనావధో నామ సప్తదశోఽధ్యాయః ।

బ్రహ్మోవాచ ।
 ఏతస్మిన్నేవ కాలే తు దేవర్షిర్నారదో మునిః ।
 రావణాలయమభ్యేత్య శశంసామరగోపితమ్ ॥ ౧॥
 దేవగుప్తం పరం తత్త్వం రహస్యం నారదో మునిః ।
 శశంసాభ్యేత్య దైత్యాయ దశవక్త్రాయ సాధ్వసమ్ ॥ ౨॥
 నారద ఉవాచ ।
 లక్ష్మేశ విదితం తేఽస్తి జాతస్తవ నిఘాదనః ।
 దేవానాం ప్రార్థనేనైవ జాయమానో యుగే పురా ॥ ౩॥
 పురా హిరణ్యకశిపుస్త్యం యేన వినిపాతితః ।

హిరణ్యాక్షస్తవ భ్రాతా స జాతః కుమ్భకర్ణకః ॥ ౪ ॥

స ఇదానీమపి తథా రామస్తవ శిరోహరః ।

క్వచిజ్ఞాతోఽస్తి ధరణౌ త్రిదశైః ప్రార్థితో భృశమ్ ॥ ౫ ॥

తత్ప్రతీకారమతులమధునైవ విచిన్తయ ।

నోచేద్రపా గతే వృద్ధిం పశ్చాత్సమనుతస్యసి ॥ ౬ ॥

ఏవముక్త్వా తు దేవద్వౌ నారదే నిర్గతే గృహాత్ ।

చకమ్పే వీరవర్యోఽపి రాక్షసేన్ద్రో మహాబలః ॥ ౭ ॥

అహో మమ బలం దేవైర్మర్శితం వైవ శక్యతే ।

స్వయం బలవిహీనాస్తే బలవన్తం గవేషిణః ॥ ౮ ॥

సోఽహం శివస్య చరణే స్వశిరాంసి ధృత్వా

తత్ప్రీతిలబ్ధబలవీర్య మహావిభూతిః ।

దేవాన్ నయామి సహసా త్రిదివాదధోఽద్య

విస్త్రంసయన్ స్వపదతో వితథప్రభావాన్ ॥ ౯ ॥

ధర్మం చ హన్మి శివపూజనతోఽతిరిక్తం

సోఽపి స్వమాత్రకృత ఏవ సుఖాయ మేఽస్తు ।

నోచేచ్ఛివో యదరిషు ప్రణయం విదధ్యాత్

తేన క్వచిన్మమ భవేద్విభవస్య పాతః ॥ ౧౦ ॥

విష్ణుస్తు ధర్మసదనో మమ కిం కరిష్య

త్యజ్ఞాత ఏవ నిగమాగమధర్మభేత్తుః ।

యే వైష్ణవాస్త్రిజగతి ద్విష ఏవ తే మే

తేషామహం శివనిషేవణతోఽస్మి జేతా ॥ ౧౧ ॥

దామిషికా మోఘకర్మాణో వృథాలాపనపణ్ణితాః ।

వైష్ణవాస్తు మయా క్షేప్యాస్త్రయాధర్మవహీర్ముఖాః ॥ ౧౨ ॥

బ్రహ్మలోకాద్ బహిః కార్యో బ్రహ్మ చేన్ద్రః స్వలోకతః ।

ఏవమన్యేఽపి సూర్యాద్యా నిరాకార్యా మయాధునా ॥ ౧౩ ॥

తేషాం స్థానాని దాసేభ్యో దాస్యామి స్వాధికారతః ।

తే తత్ర విచరిష్యన్తి రాక్షసా మే మహాబలాః ॥ ౧౪ ॥

యత్రామీ సంస్థితా యద్వన్మన్దిరే గ్రామసూకరాః ।

మదాజ్ఞాపాలనపరాన్ కరిష్యామి భృశం సురాన్ ॥ ౧౫॥

న మే భుజబలం సోఢుం విష్ణుః సమృద్ధిభవిష్యతి ।
ఇతికృత్వా మతిం క్రూరాం పౌలస్త్యః కాలచోదితః ॥ ౧౬॥

చకార భగవద్దేషం తదుపాశ్రయపీడనః ।
దేవాశ్చ విద్రుతాస్తేన ప్రాప్తా దశరథం నృపమ్ ॥ ౧౭॥

గుప్తభావేన తిష్ఠన్తి ప్రమోదవనమధ్యగాః ।
కేచిత్తమేవ శరణం రాక్షసేన్ద్రముపాయయుః ॥ ౧౮॥

పరే గిరిదరీష్వేవ నిలీయ క్వచిదాశ్రితాః ।
ఏవం శ్రుత్వా మహాకష్టం రావణాల్లోకరావణాత్ ॥ ౧౯॥

రాజా దశరథోఽప్యాసీత్ పుత్రరక్షాపరాయణః ।
రావణేన విసృష్టాశ్చ రాక్షసా బ్రహ్మరాక్షసాః ॥ ౨౦॥

డాకిన్యః పూతనాద్యాశ్చ కూష్మాణ్డకుణపాస్తథా ।
ఇతస్తతో ఘాతయన్తో విచేరుర్ధరణీతలే ॥ ౨౧॥

రాజాపి భయసన్తప్తః పుత్రప్రణయకాతరః ।
ధాత్రిగృహే కుమారాణాం సన్నివేశం చకార సః ॥ ౨౨॥

కౌశల్యాం చ సుమిత్రాం చ కైకేయాం చ స్వవేశ్మతః ।
సరయ్యా అపరే పారే గోపరాజస్య వేశ్మని ।
సన్నివేశ్య ద్విజాతిభ్యో బాలస్వస్త్వయనం వ్యధాత్ ॥ ౨౩॥

తే బాలకాస్తత్ర గవేన్ద్రధామ
న్యలఙ్కృతా హేమమయైర్విభూషణైః ।
విచేరురానన్ధితబన్ధులోచనాః
స్వరూపసౌన్దర్యలసత్ప్రతీకాః ॥ ౨౪॥

కదాచిదేకా ఖలు రాక్షసీ ఛలాద్
విధాయ రూపం కిల లోకవచ్ఛకమ్ ।
సాక్షాదివ శ్రీరగమన్నిహస్తుం
యత్రాస్తి రామః ఖలు తత్ర వేశ్మని ॥ ౨౫॥

స గోపవధ్వా పయసా ప్రపాయితః
శంశాయితో మృదుశయనేఽతి బాలకః ।

తూర్ణం తయాగత్య జనైరదృష్టయా
గృహీత ఏవ స్తనదానవాఞ్చయా ॥ ౨౬॥

తస్యాః స్తనోత్థం విషహం విషం హరి
ర్మహాణన్ ప్రాణైః సాకమహ్నాయ దేవః ।
ప్రాణాన్ పపా యేన తదా తథా వ్యసుః
ప్రకాశయామాస నిజం కలేవరమ్ ॥ ౨౭॥

గవ్యూతిపఞ్చకపదం యుగయోజనాన్త
ర్విక్షిప్తమధ్యమినయోజన వజ్జిహస్తమ్ ।
సఞ్చార్ణయన్ గిరినగాలయగోవ్రజౌఘాన్
దీర్ఘారవేణ నిపపాత సుఘోరరూపమ్ ॥ ౨౮॥

తస్యాః పతన్త్యాః శ్వసితానలో ముఖా
న్నియన్ సుఘోరేణ రవేణ నిర్యయౌ ।
వపుశ్చ సఞ్చార్ణితగోవ్రజాఙ్గణం
పపాత లోకైస్తదదృష్టపూర్వమ్ ॥ ౨౯॥

రవం తమాకర్ణ్య జనా దధావిరే
ఖేలన్తమస్యా ఉరసి వ్యపశ్యన్ ।
రామం నవేస్తీవరదామకోమలం
బాలం భయావేగవివరితం తదా ॥ ౩౦॥

సహసాదాయ కౌశల్యా మాఙ్గల్యా గోపసున్దరీ ।
సవికమ్పా పరిష్వజ్య ప్రాప్తప్రాణమివాగ్రహీత్ ॥ ౩౧॥

అథాభ్యధావద్దశరథభూపతిర్జవాత్
స్వమన్దిరాద్ భయమాకర్ణ్యావరోధే ।
రామం సమాదాయ కరేణ వక్షసి
జహ్నౌ శిరః కిమిదమితి వ్యశోచయత్ ॥ ౩౨॥

యా రాక్షసి శైలదరీవిలోచనా
శుష్కాన్ధ నాభిర్ధృమచరణాఙ్గలీగణా ।
విదీర్ఘవక్త్రాతిభయం చకార
కథం శిశుర్వక్షసి నానయా ధృతః ॥ ౩౩॥

రాజోవాచ ।

అహో ఇయం బహుభయదాయవిగ్రహో

క్వ వా ఆయం క్వ చ ఖలు మామకః శిశుః ।

దిష్ట్యా విముక్తో విధివైవ మోచితః

ప్రాణో యథా దీనదీనస్య దీనః ॥ ౩౪॥

తతః స బ్రాహ్మణైః సాకమకరోత్ స్వస్తివాచనమ్ ।

దేవాన్ సమ్పూజ్య విధివద్యుత్వాగ్నౌ స్వాశిషోఽవదన్ ॥ ౩౫॥

యన్మే వ్రతం చ దత్తం చ యన్మే దేవాః కృతార్చనాః ।

యన్మే ప్రసాదితా విప్రాస్తేనాయం జీవతాచ్ఛిశుః ॥ ౩౬॥

యన్మే భాగ్యం తథాయుశ్చ యన్మే పుణ్యం సనాతనమ్ ।

యన్మే తమః పరం కిఞ్చిత్తేనాయం జీవి (వ?)తాచ్ఛిశుః ॥ ౩౭॥

యన్మే శుభాశిషః ప్రాదాత్ ప్రాజాపత్యో మహామునిః ।

యాజ్ఞవల్క్యశ్చ భగవాన్తేనాసౌ జీవి (వ?)తాచ్ఛిశుః ॥ ౩౮॥

చిరం జీవతు మే బాలో బన్ధుభిర్భ్రాతృభిః సహ ।

దేవతానాం ప్రసాదేన మునీనాం చ విశేషతః ॥ ౩౯॥

మాఙ్గల్యాద్యా మహాగోప్యః కౌశల్యాద్యాశ్చ మాతరః ।

పితృర్హస్తాత్ సమాదాయ ప్రాయుజ్ఞాన్ సత్యమాశిషః ॥ ౪౦॥

గోవిన్దః పాతు తే శీర్షం దృశౌ పాతు చతుర్భుజః ।

కర్ణౌ దామోదరః పాతు నాసికే పురుషోత్తమః ॥ ౪౧॥

ఓష్ఠౌ చ పాతు గోవిన్దశ్చిబుకే దేవకీసుతః ।

కరో చ పాతు వైకుణ్ఠో వక్షః పాతు గదాగ్రజః ॥ ౪౨॥

కుక్షి పాతు సదా విష్ణుర్నాభిం పాతు సదా హరిః ।

పాదౌ సహస్రపాత్ పాతు పాతు పాదాఙ్గులీర్విభుః ॥ ౪౩॥

శ్రీశః పాదతలం పాతు సర్వతః పాతు కంసహా ।

ఇతి రామకుమారస్య ప్రయుజ్ఞానాః శుభాశిషః ॥

ముహుః సమాభవయామాసుర్గోపా గోప్యశ్చ మాతరః ॥ ౪౪॥

అహో ఇయం స్మరమతిర్నిజైససా

మృతా విధాత్రైవ పరాపకారిణీ ।

అస్మద్భగైరేవ చిరం రఘుప్రియో

రామః సదా మోదమానః స్వలీకే || ౪౫||

ఇతి శ్రీమదాదిరామాయణే బ్రహ్మభుశుణ్డసంవాదే పూతనావధో
నామ సప్తదశోఽధ్యాయః || ౧౭||

౪౫/౬౬౬

౦౧౮. రామబాలచరిత్రవర్ణనం నామాష్టాదశోఽధ్యాయః ।

బ్రహ్మోవాచ ।

అపరేద్యుశ్చ మాఙ్గల్యా యాపయిత్వా స్తనోద్భవమ్ ।

నిధాయ దస్తఖట్యాయాం రామమస్వాపయచ్ఛిశుమ్ || ౧||

తత్ర కశ్చిన్మహాఘోరో వికటాఖ్యో మహాసురః ।

ఇయాయ ఖట్యామావిశ్య స్థితో రామజయాశయా || ౨||

తం ప్రభుః సహసా జ్ఞాత్వా కామరూపం మహాసురమ్ ।

చూర్ణయామాస స్వాఙ్గస్య భారేణ భగవాన్ ప్రభుః || ౩||

సఙ్కూర్ణితే రామశరీరభారై

ర్షవ్యభజ్యతాసౌ ఖలు ఖట్యాఙ్గనజ్ఞైః ।

స ఆరవో వ్యాప్య దిశో నభశ్చ

ప్రభూతవాంస్తత్ర యథా యయుర్జనాః || ౪||

ఖట్యాఙ్గనఙ్గం (ఙ్గం ?)ప్రవిలోక్య చూర్ణితం

జనాః పరం విస్మయమాయయుర్వృద్ధి ।

తత్రాభవన్ సాక్షిణః కేఽపి బాలా

అనేన ఖట్వేయమహో విచూర్ణితా || ౫||

తద్బాలభాషితం మత్వా నైవ శ్రద్ధధిరే జనాః ।

ఇత్యేవం వికటో నామ చూర్ణితః స మహాసురః ।

రామేణ బాలరూపేణ రిక్తితా గోకులాఙ్గణే || ౬||

అథాన్యేద్యురుపాయాతో వాత్సారూపో మహాసురః ।

భూతలం స్వస్తలం వైవ కుర్వన్ తిమిరసఙ్కులమ్ || ౭||

ప్రచణ్డవేగారవచూర్ణితాన్త

స్పృణోచ్ఛయం భూరి సముత్థిపన్నితః ।

అతీవ వాత్సామయకామవిగ్రహః

కరోరరావః ప్రసభం సమాయయా ॥ ౮॥

సుదుఃసహాపూరితశర్కరాభరో

విలోపితాశేషజనేక్షణక్రియః ।

దురన్తపాంశుప్రకరప్రవర్ణో

గవేన్ద్రధామాకులమాతనోత్తరామ్ ॥ ౯॥

తస్మిన్ క్షణే తు మాఙ్గల్యా కౌశల్యా చాఙ్కసంస్థితమ్ ।

రామం కృతమహాభారం న్యవేశయదిలాతలమ్ ॥ ౧౦॥

తం దానవో బహుతర వేగవత్తయా

రామం సమాదాయ నభః సమాస్థితః ।

తావత్ ప్రసూర్బాలమపశ్యతీ స్థలే

చకార హా క్రన్దమలబ్ధజీవితా ॥ ౧౧॥

రామోఽపి నభసా యాన్తం వాత్సాసురమకారణమ్ ।

ఆత్మాపహారిణం మత్వా దృఢం దధే కృకాటికామ్ ॥ ౧౨॥

స రామహస్తాగ్రనిబద్ధఘాటా

నిర్ముక్తజీవో భృశపీడయాహతః ।

తత్యాజ దేహం వికటం మహీతలే

మహాశిలాపాతవిశేషచూర్ణితమ్ ॥ ౧౩॥

తస్మిన్ రిపోరురసి పపాత రాఘవః

సఙ్ఖార్చయన్నిజవపుషో భరేణ తమ్ ।

ఆగత్య వ్రజసుదృశో గ్రహీషురేనం

భాగ్యేన ద్యుతలగతం వ్యూపాగతం చ ॥ ౧౪॥

కౌశల్యయా భూరి సకమ్పయా ముహుః

స్వాఙ్గే సమారోప్య భృశం స లాలితః ।

మాఙ్గల్యయాగత్య చిరం గృహీతః

శిరస్యపాప్రూయ ముఖేన చుమ్పితః ॥ ౧౫॥

ఏవం బహవ ఉత్పాతా ఆసన్ గోపీన్ద్రగోకులే ।

రావణస్యాఙ్గయా నిత్యం చరద్భిర్హోరరాక్షసైః ॥ ౧౬॥

తతస్తే మన్తజ్ఞాం చక్రుర్గోపాలాః సుఖితాదయః ।

రాక్షో దశరథస్యాగ్రే నిబద్ధాఙ్గాలయోఽఖిలాః ॥ ౧౭॥

గోపా ఉఁచుః ।

రాజన్నత్ర మహోత్పాతా దృశ్యన్తే ప్రతివాసరమ్ ।

భాగ్యేన జీవితా బాలాః ప్రాణాదప్యధికా అమీ ॥ ౧౮॥

సా రాక్షసీ మానుషఘోరదర్శనా

సమాగతా బాలకానాం జిఘాంసయా ।

దిష్ట్యా మృతా సా రవివంశజానాం

పుణ్యప్రభావేన మహీయన్తైవ ॥ ౧౯॥

తతః పరం సాతికఠోరఖట్వా

స్వయం వ్యశీర్యత్ పాపరూపా పరేషామ్ ।

తస్యాంశయా నో నృప రామచన్ద్రో

భాగ్యేన లబ్ధో వ్రజవాసినాం నః ॥ ౨౦॥

తతః స వాత్యాసుర ఉజ్జహార

రామం ధరణ్యాం నిహితం జనన్యా ।

స ఏవ యాతో యమసాదనం ఖఠో

బాలస్తావత్ క్లేశభరాద్ విముక్తః ॥ ౨౧॥

ఏకదాస్య పదస్పృష్టా శాఖినౌ గగనస్పృశౌ ।

స్వయం నిపతితో భూమ్యాం కిఞ్చిద్దూరేయమత్యగాత్ ॥ ౨౨॥

ఇత్యేవమస్మద్భాగ్యేన త్వత్పూర్వసుకృతేన చ ।

చిరం జీవతి రామోఽసౌ పరం చిన్తాకులా వయమ్ ॥ ౨౩॥

జానీమహేఽమీ రమణా నిజాంశ

వినిర్మితకోటిబ్రహ్మాణ్డనాథాః ।

తథాపి భూపాల సురక్షణీయాః

సర్వస్వభూతా భవతో నో విశేషాత్ ॥ ౨౪॥

పశ్యన్త్య ఏతాన్ వనితా వ్రజౌకసాం

జీవన్తి మీనాః సలిలాన్తరే యథా ।

గాయన్త్య ఏతాన్ మధురస్వనేన

దీవానిశం బిభృతి మానసే ముదమ్ ॥ ౨౫॥

రాజోవాచ ।

జానీమహే మహోత్పాతాన్ తదత్రైవ విధీయతామ్ ।

సరయ్యాః పురతః పారే విశాలం కామికావనమ్ ॥ ౨౬ ॥

తత్ర నిశ్చియతాం గోపా భవద్భిర్వసతిర్నిజా ।
నీయతాం గోధనాన్యగ్రే పశ్చాన్నిర్గమ్యతాం జవాత్ ॥ ౨౭ ॥

స్వాన్ స్వాన్ దారాన్ సమాదాయ శకభైరనుడుద్యుతైః ।
ఏవం బుద్ధ్యా మతం రాజ్ఞో గోపా గోప్యః సగోధనాః ॥ ౨౮ ॥

గోకులేన్ద్రం పురస్కృత్య ప్రయయుః కామికావనమ్ ।
యత్ర సస్థిపనం నామ వనానాముత్తమం వనమ్ ॥ ౨౯ ॥

సౌగంధికో నామ గిరిర్మహారత్నవిభూషితః ।
యత్రాసనే మహారమ్యాః కతిశో రత్నవాపికాః ॥ ౩౦ ॥

సరయూజలకల్లోలతలస్త్రోతవిభావితాః ।
కదమ్బకాననం యత్ర సర్వర్తుకుసుమాన్వితమ్ ॥ ౩౧ ॥

యత్ర వృక్షాః సదానమ్రాః పక్వామృతఫలాన్వితాః ।
తత్రావాసం చకారోచ్చై రాజాపి స్వయమాదరాత్ ॥

ధాత్రీగృహే కుమారాణాం వర్ధతాం సుఖకామ్యయా ॥ ౩౨ ॥

ఇతి శ్రీమదాదిరామాయణే బ్రహ్మభుశుణ్డసంవాదే రామబాలచరిత్రవర్ణనం
నామ అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥ ౧౮ ॥

౩౨/౬౯౮

౦౧౯. విశ్వరూపదర్శనం నామ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ।

తే తత్ర నిత్యం పరివర్ధమానాః
స్వగాత్రలక్ష్మీం పుపుషుః కుమారాః ।
సజ్ఞాతదంతాః స్మితవక్త్రచంద్రాః
శ్రియా జనానాం హృదయం హరంతః ॥ ౧ ॥

ధాత్రీకరాజులిభరేణ వితిష్ఠమానా
భూయో రణచ్చరణనూపురజాతహర్షాః ।
మధ్యాఙ్గికిజ్జిణీకయా కృతభూరినృత్యాః
స్వానాం ముదం వ్యధురుదారగుణాభిరామాః ॥ ౨ ॥

గోపాలబాలనివహేషు విరాజమానాః

సద్రత్నదణ్డభరరమ్యకటాశ్చరన్తః ।
గోపాజ్గణేషు నవనీతకరాధ్యహస్తాః
శ్రీరామలక్ష్మణముఖాః శిశవో విరేజుః ॥ ౩॥

రామః సలక్ష్మణస్తత్ర విచరన్ ప్రజవీధీషు ।
గోపాలబాలకైః సాకం చిక్రీడే బహుధా ప్రభుః ॥ ౪॥

క్వచిద్ వత్సాన్ సమాదాయ ధావమానో వ్రజాజ్గణే ।
క్వచిన్మయూరశిశుభిః పరివారితవిగ్రహః ॥ ౫॥

క్వచిద్ధంసైశ్చ కాదమైః కారణవకుతైస్తథా ।
చటకైశ్చ కపోతైశ్చ చిక్రీడే గోకులే చరన్ ॥ ౬॥

స గోకులవరస్త్రీణాం హృదయాని ప్రమోదయన్ ।
బాలకేలిం చకారోచ్చైర్మోహయన్ గోపకన్యకాః ॥ ౭॥

కస్తూరీతిలకవిరాజిభాలదేశో
ముక్తాస్త్రజ్జుణిగల చారుకణ్ఠహారః ।
నాసాగ్రే పృథుగజమౌక్తికం దధానో
బిభ్రాణః కరకమలేన మజ్జువేణుమ్ ॥ ౮॥

చూడాలః కరయుగహేమకఙ్కణశ్రీః
శ్రీఖణ్డద్రవమకరీవిరోచిగాత్రః ।
గోపాలీ మనసి వివర్ధయన్ మనోజం
కుర్వాణో దధినవనీతచౌర్యలీలామ్ ॥ ౯॥

గృహే గృహే విశన్ రామో విచరన్ బాలకైః సహ ।
మాఙ్గల్యాం చైవ కౌశల్యాం సముపాలమ్భయజ్జనైః ॥ ౧౦॥

తా గోపకన్యాః స్మరబాణవిధౌ
రామేణ విస్త్రంసయతా మనాంసి ।
సమాయయుః కాన్తవిలోకనార్థ
గృహేనుపాలమ్భమిషేణ లుభాః ॥ ౧౧॥

గోప్య ఊచుః ।
హే మాఙ్గల్యే గవేన్ద్రగేహిని హే కౌశల్యే దశరథమహిషి ।
తవ తనయా అనయాశ్చత్వారస్తేషామేష సుధూర్తో రామః ॥ ౧౨॥

కృత్వా బహు నవనీతస్తేయం భోజయతి కపిన్ శిశుంశ్చ శశ్వత్ ।
 దృష్టః సపది పలాయతి బాలైః పునరాయాతి చ గాలీం దత్తే ॥ ౧౩॥
 వ్యాకులయతి కులవనితా శశ్వ త్ముఖమవగుణ్ణనపిహితం పశ్యన్ ।
 ఆకర్షత్యధువైవ విలంబో గోకులకన్యాతరువసనాని ॥ ౧౪॥
 ఉక్తః కిమపి పలాయతి దూరే సాక్షాత్ కామ ఇవాతిజిహ్వాంసుః ।
 భేదయతి ముహురతి విపులశ్రోణీః కుర్వన్ సంతతమలమపరాధమ్ ॥ ౧౫॥
 హసతి చ హాసయతే చ శిశుభ్యః కురుతే విగ్నాః గోకులరామాః ।
 కిమపి చ వక్తుం న పారయామః శిక్షయ మాతర్నను నిజబాలమ్ ॥ ౧౬॥
 ఏష స లక్ష్మణమపి శిక్షయతి సాధుమిమం స్వసమం చ చిక్కిర్షుః ।
 బహిరంతశ్చ విజిత్య సమస్తం యథార్థనామా రాజతి రామః ॥ ౧౭॥
 స్సోట్రయతి ప్రసభం దధిభాణ్డం విగుణీభవతి నివారిత ఏషః ।
 ఏవమాది వచనాని వదన్త్యః కాన్తవిలోకనపూరితకామాః ।
 జగ్మురాత్మసదనాని తరుణ్య స్తమేవ సతతం భావయమానాః ॥ ౧౮॥
 కదాచిద్ బాలకైః సాకం క్రీడన్ రామో వ్రజాంజ్ఞానే ।
 వర్జితోఽపి జనన్యా ౭౭ద కుపథ్యం బదరీఫలమ్ ॥ ౧౯॥
 బాలైర్నివేదితా మాతా తర్జయామాస తం శిశుమ్ ।
 స తరితో జనన్యా చ ప్రహసంతామువాచ హ ॥ ౨౦॥
 రామ ఉవాచ ।
 మాతర్నాహం జఘాసాద్య కుపథ్యం బదరీఫలమ్ ।
 నోచేదుద్భాట్య వదనం మదీయం ప్రవిలోకయ ॥ ౨౧॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 ఏవముక్త్యా వ్యాత్తముఖస్తు రామః
 ప్రదర్శయామాస ముఖే సమస్తమ్ ।
 సజ్జమం స్థావరమేతదుచ్చై
 ర్యద్భృశ్యజాతం వరివర్తి లోకే ॥ ౨౨॥
 అద్రయః సాగరా నద్యో ద్వీపాః గ్రామాః పురాణి చ ।
 నరా దేవాశ్చ గన్ధర్వా వనాని భువనాని చ ॥ ౨౩॥
 సర్వం రామముఖేఽపశ్యన్మాతా మాంజల్యయా సహ ।

అదృష్టమశ్రుతం చైవ సర్వాశ్చర్యమయం జగత్ ॥ ౨౪॥

కౌశల్యోవాచ ।

కిమేష జాతో మతివిభ్రమో మే

స్వప్నోఽథవా దేవవరస్య మాయా ।

కిం వాద్య కిఞ్చిత్ కుతుకం ప్రదర్శితం

రామేణ వోచే స యథా నో వసిష్ఠః ॥ ౨౫॥

ఇత్థం ముహుర్భ్రాన్తమతిః ప్రసూన్త

మపార్శ్యమాణా వదనే విలోకితుమ్ ।

న్యమీలయన్నేత్రయుగం నిజం సా

పునః సమున్మీల్య ముఖం దదర్శ ॥ ౨౬॥

సా రామచన్ద్రస్య ముఖేన్ద్రమన్ద

హాసావలోకేన పునః సమోహా ।

పుత్రేతి మత్వా సమపాయయత్ స్తనం

స్తనన్దయం రామమానన్దరూపమ్ ॥ ౨౭॥

ఏవం స ఆద్యః పురుషః పురాణః

స్వమాయయా బాలభావం ప్రపద్య ।

అరజ్జాయద్ గోకులయోషితస్తా

యథా తదాత్మాన ఇమా బభూవుః ॥ ౨౮॥

తన్మగ్నమనసో నిత్యం తదాలాపనతత్పరాః ।

తద్గీతగానముదితా బభూవుస్తన్మయాన్తరాః ॥ ౨౯॥

ఇతి శ్రీమదాదిరామాయణే బ్రహ్మభుశుజ్జసంవాదే విశ్వరూపదర్శనం

నామ ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥ ౧౯॥

౨౯/౭౨౭

౦౨౦. సునీధమోక్షణం నామ వింశోఽధ్యాయః ।

ఏకదా గోపరాజస్య పత్ని మాఙ్గల్యకాభిధా ।

నవనీతప్రియస్యాస్య స్వపుత్రస్య ప్రియార్థినీ ॥

దధినిర్మన్థనే కాలే ప్రసక్తా శుశుభేతరామ్ ॥ ౧॥

పట్టామ్బరం కటివిలగ్నమిదం దధానా

హస్తామ్బుజద్వయగృహీతసుమన్ధనేత్రా ।

ఆన్దోలనాదిరసనా గుణకిక్కిణీకా

భూయో రణత్కనకకజ్జణశోభమానా ॥ ౨॥

ధమ్మిల్లమోచనచలత్వగలత్ప్రసూన

నిర్మననశ్రమజతోయకణావకీర్ణమ్ ।

సమ్మిభ్రతీ వదనమిన్దుమివామృతోత్థం

మాఙ్గల్యకా మణిఘటే దధి నిర్మమన్థ ॥ ౩॥

తస్యాః స్తన్యం కామయానో రామో మన్థానమగ్రహీత్ ।

తమజ్కే స్థాపయిత్వా సా తతః స్తన్యమపాయయత్ ॥ ౪॥

నిరీక్ష్యతీ తద్వదనేన్దుమాదరా

ద్వృష్ట్యా తు వాత్సల్యరసానువిధా ।

ముహుః పరిష్వజ్య చ చుమ్పితాననా

గోపీ పరానన్దపదం సమభ్యగాత్ ॥ ౫॥

విలోక్య పయ ఉత్సేకం కీలయా కృష్ణవర్తనః ।

పిబన్తమేవ తం త్యక్త్వా ప్రయయా రక్షితుం పయః ॥ ౬॥

తావత్సుసజ్ఞాతరుషో జనన్యా

బభ్రజ్ఞ దధిన్ దృషదా స భాజనమ్ ।

గృహాన్తరే చాహతతక్రభాజనో

జగామ శిక్యోపరి పాతితుం దధి ॥ ౭॥

భూమౌ ఘటం నిధాయాధస్తదుపర్యర్పితాఙ్గిణా ।

కృత్వా సూక్ష్మం తు వివరం శిక్యభాణ్ణస్థితం దధి ॥ ౮॥

పపే తత్తేన స్తేనేన శేషం బాలైశ్చ వానరైః ।

తస్మిన్ స్థానే సమాగత్య మాఙ్గల్యా దధిభాజనమ్ ॥ ౯॥

రామేణ స్ఫోటితం వీక్ష్య న తమోక్ష్య చ బాలకమ్ ।

గృహాన్తరమగాత్తూర్ణం తత్రాపి న విలోకితః ॥ ౧౦॥

తతో గృహాన్తరం గత్వా దృష్ట్యా (ప్ర)తాదృశ ఏవ సః ।

నవసితకరో యాతః పలాయ్య సదనాన్తరమ్ ॥ ౧౧॥

నితాన్తమనుమృగ్యతీ దధికణాఙ్కితే తత్పదే

నిరస్య లకుటీం గతాఽస్య భయమీక్ష్య మాజ్ఞల్యకా ।

తయా స సదనాస్తరే సపది వీక్షితః సంరుదన్

మృజన్నభయపాణినా లులితకజ్జలే లోచనే ॥ ౧౨॥

తస్యాపరాధాన్ వివిధాన్ విజానతీ

బద్ధుం సమారబ్ధవతీ తమీశ్వరమ్ ।

తత్పాణియుగ్మం స్వకరే గృహీత్వా

నేత్రేణ యావత్ ప్రకరోతి బన్ధమ్ ॥

తావత్తదాసీచ్ఛతురజ్ఞులొనకం

తతోఽన్యదాదాయ బబన్ధ నో మమౌ ॥ ౧౩॥

అన్యదన్యదుపాదాయ సూత్రం బద్ధవతీ సుతమ్ ।

తత్తస్మాన్మనం సమభవచ్ఛతురజ్ఞులతోఽధికమ్ ॥ ౧౪॥

తతో గృహస్థాన్యఖిలాని నేత్రా

ణ్యానీయ ఖిన్నాం జననీం విలోక్య ।

స్వేదావకీర్ణాం పృథుజఘనాం భరారా

మేకేనైవ స్వమబన్ధయద్గుణేన ॥ ౧౫॥

సువర్ణనేత్రసూత్రేణ స బద్ధ్వా కరయోస్తథా ।

విబద్ధః స్వాజ్ఞిణస్థస్య స్తమ్భతః కల్పశాఖినః ॥ ౧౬॥

రామో జనన్యాం యాతాయాం కర్షయామాస నేత్రకమ్ ।

తత్కృష్టం తేన వృక్షేణ సాకమేవ కరేఽవహత్ ॥ ౧౭॥

వృక్ష ఉన్మూలనే జాతే డోరకాకర్షణక్షణే ।

స్వయం స బద్ధ ఏవాస పతితేఽపి మహీరుహే ॥ ౧౮॥

తస్మిన్నిపతమానే తు తరా శబ్దో మహానభూత్ ।

తత ఏకో మహాకాయః పురుషః పద్మలోచనః ॥ ౧౯॥

సున్దరః సుముఖః స్వచ్ఛో దదృశే దేవవద్ద్యుతిః ।

స సాష్టాంగం ప్రణమ్యాదౌ రామం రాజీవలోచనమ్ ॥ ౨౦॥

తుష్టావ హసితో భూత్వా ముక్తః స్థావరభావతః ।

పురుష ఉవాచ ।

నమో రామాయ రామాయ గోవిందాయ నమోనమః ॥ ౨౧॥

నమః సత్త్వాయ శాంతాయ నమః కారుణికాయ తే ।
 నమః శ్రీరామచంద్రాయ దశాకృతివిధాయినే ॥ ౨౨॥
 నమో గోపాలవేషాయ నమో గోపీవిలాసినే ।
 నమోఽనుగ్రహరూపాయ నమోఽనుగ్రహకారిణే ॥ ౨౩॥
 నమో రామావతరిణే నమో భక్తివిధాయినే ।
 నమస్తే ఫలరూపాయ నమస్తే సాధనాత్మనే ॥ ౨౪॥
 సత్త్వవ్యవహితం రూపం దధతే తే నమోనమః ।
 సాత్త్వికీ ముక్తిమత్యేత్య పరభక్తిప్రదాయినే ॥ ౨౫॥
 శాంతాయ శాంతాతీతాయ గుణలీలాకరాయ చ ।
 విదానస్థస్వరూపాయ తస్మై రామాయ తే నమః ॥ ౨౬॥
 మేఘశ్యామాయ రామాయ పీతకౌశేయవాసినే ।
 బాలరూపాయ పద్మాయాః కన్యాయై తన్నమోనమః ॥ ౨౭॥
 నమః శుక్లాయ రక్తాయ పీతాయ సీతవర్చినే ।
 యుగలీలావినోదాయ శ్రీరామాయ నమోమమః ॥ ౨౮॥
 కలాత్మనే పూర్ణకలాయ రాఘవ
 అంశాత్మనేఽశాంశకలాశ్రయాయ ।
 నమో నమస్తే పురుషోత్తమాయ
 రామాయ రామాయ చ రాఘవాయ ॥ ౨౯॥
 నమస్తే రూపసమృత్త్యా త్రైలోక్యమదనాయ చ ।
 హైయజ్ఞసీనచౌరాయ రసభోక్త్రే రసాత్మనే ॥ ౩౦॥
 నమో రసాయ రస్యాయ నిత్యలీలామయాయ చ ।
 అథేదం దర్శితం రూపం త్వయానుగ్రహకారిణా ॥ ౩౧॥
 అద్య మే సఫలం జ్ఞానం విశేషాదర్పితం త్వయి ।
 నాహం కింఞ్చిద్విజ్ఞానామి స్వాత్మానం పరమేవ వా ॥ ౩౨॥
 త్వామేకమేవ శరణం ప్రపద్యే భక్తిభావతః ।
 ఇదం తే కోమలం రామ సుందరం చరణద్వయమ్ ॥ ౩౩॥
 త్వద్భక్తిసంసిద్ధికరం మస్తకే మే నిధీయతామ్ ।
 ఇతి స్తుత్వా గోపబాలైః పరివీతం రఘూద్వహమ్ ॥ ౩౪॥

పరిక్రమ్య త్రిరానమ్య కృతకార్యో దివం యయా ।
 భుశుణ్డ ఉవాచ ।
 బ్రహ్మన్ కో నామ పురుషః సమదృశ్యత వృక్షతః ॥ ౩౫॥
 కథం వా స్థావరో జాతో యాతః కుత్ర చ తాదృశః ।
 ఏతన్మే వద సాశ్చర్యం చరిత్రం శ్రీరమాపతేః ॥ ౩౬॥
 బ్రహ్మోవాచ ।
 విరజాయాః పరే పారే సునీథో నామ వై ద్విజః ।
 బ్రహ్మాదర్శీ సదాచారో న తు భక్తిపరాయణః ॥ ౩౭॥
 తత్తస్మైరుపదిష్టోఽపి భక్తిమార్గం న మన్యతే ।
 ఆత్మమానీ స్తమృగితిర్ముక్తమానీ మునీశ్వరః ॥ ౩౮॥
 జ్ఞానేఽస్య యోగ్యతాం దృష్ట్వా నారదో బ్రహ్మాదర్శనః ।
 భక్తిం ప్రోవాచ సపునరానమేవాభ్యమన్యత ॥ ౩౯॥
 కా భక్తిర్భజనీయః క ఏకం బ్రహ్మైవ కేవలమ్ ।
 తత్సత్యమపరం తుచ్ఛం కస్య భక్తిం కరిష్యసి ॥ ౪౦॥
 జ్ఞానేన జ్ఞాతుమన్విచ్ఛ స్వాత్మానమమృతాత్మకమ్ ।
 ప్రమేయం సర్వదేవానాం కస్తత్ర హరిరీశ్వరః ॥ ౪౧॥
 ఇత్యాదిమోహవచనైర్దూషయన్ స మునేర్మతిమ్ ।
 తేనైవ మునినా శప్తో న్రజే జాతో మహోరుహః ॥ ౪౨॥
 రామపాదస్పర్శమాత్రాద్ ద్విజః సజ్ఞాతభక్తికః ।
 ప్రాగ్గానం సమనుప్రాప్య భక్తరాజో భవత్తరామ్ ॥ ౪౩॥
 తస్మాద్రామం పరిత్యజ్య యేఽన్యానపి భజన్తి తే ।
 విహాయ సరసః ప్రోతః కూపం కుర్వన్తి బాలిశాః ॥ ౪౪॥
 తస్మాదేకో రామచన్ద్రోఽత్ర సేవ్యః
 సర్వైర్లోకైః సర్వభావేన నిత్యమ్ ।
 సర్వస్యేశః సర్వదేవైకభావ్యః
 సర్వాకారః సర్వసర్వశ్చ సర్వః ॥ ౪౫॥
 రామో రామో రామరామోఽభిరామో
 రామో రామో రామరామశ్చ రామః ।

రామో రమ్యో రామచన్ద్రో రమేశః
ఇత్థం చోక్తౌ ముచ్యతే వైవ బన్ధాత్ || ౪౬ ||
యో రామమూర్తిం భజతే న మానవో
రామేతి వర్ణో కురుతే న కర్ణో ।
స నావమాసాద్య మహానదీజలే
నిమజ్జనం వాఞ్ఞుతి మూఢమానసః || ౪౭ ||
ఇతి శ్రీమదాదిరామాయణే బ్రహ్మభుశున్ధసంవాదే సునీధిమోక్షణం
నామ వింశోఽధ్యాయః || ౨౦ ||

౪౭/౭౭౪

Encoded and proofread by Vishal Pandey

——
Bhushundi Ramayanam Purvakhanda 011-020
pdf was typeset on September 16, 2024
——

Please send corrections to sanskrit@cheerful.com

